

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Факультет лінгвістики

**Взаємодія одиниць мови і мовлення:
комунікативно-когнітивний, соціокультурний, перекладознавчий
і методичний аспекти**

**Interaction of Language Units:
Communicative and Cognitive, Sociocultural, Translation
and Methodological Approaches**

**Матеріали
VII Міжнародної науково-практичної конференції
22 квітня 2020 р.**

Збірник матеріалів

УДК 81(063)

Редакційна колегія:

Н. С. Саєнко – канд. пед. наук, професор, декан факультету лінгвістики Національного технічного університету України «КПІ ім. Ігоря Сікорського»

Г. Л. Лисенко – канд. філол. наук, доцент, професор кафедри, в. о. завідувача кафедри теорії, практики та перекладу німецької мови Національного технічного університету України «КПІ ім. Ігоря Сікорського»

С. М. Іваненко – д-р філол. наук, професор, професор кафедри теорії, практики та перекладу німецької мови Національного технічного університету України «КПІ ім. Ігоря Сікорського»

О. О. Беззубова – канд. філол. наук, доцент, доцент кафедри теорії, практики та перекладу німецької мови Національного технічного університету України «КПІ ім. Ігоря Сікорського»

Л. С. Івашкевич – канд. філол. наук, доцент, доцент кафедри теорії, практики та перекладу німецької мови Національного технічного університету України «КПІ ім. Ігоря Сікорського»

Взаємодія одиниць мови і мовлення: комунікативно-когнітивний, соціокультурний, перекладознавчий і методичний аспекти: зб. матеріалів VII Міжнародної наук.-практ. конф. 22 квіт. 2020 р. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка». – 2020 р. – 98 с.

Збірник містить матеріали щорічної науково-практичної конференції з актуальних питань дослідження функціонування мови у різних аспектах, а також методики викладання іноземних мов і перекладу у вищих навчальних закладах. Конференція зібрала науковців з різних міст України та інших країн. Матеріали конференції можуть бути цікавими та корисними для науковців, викладачів, аспірантів та студентів вищих навчальних закладів.

УДК 81(063)

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей несуть автори публікацій.

ÜBERWINDUNG TYPISCHER SPRACHLICHER SCHWIERIGKEITEN BEIM ERLERNEN DER DEUTSCHEN SPRACHE DURCH INDIVIDUELLE SPRACHLERNBERATUNG

Bei meinem Lektorat des Deutschen Akademischen Austauschdienstes in Kyjiw fiel mir auf, dass sich die Selbsteinschätzung der ukrainischen Studierenden teilweise eklatant von dem angezeigten Sprachstand bei Prüfungen (bspw. Test DaF oder Einstufungstests) unterscheidet. Das selbst eingeschätzte Sprachniveau lag dabei vereinzelt deutlich unter dem angestrebten Niveau der Sprachtests. Die Studierenden zeigten sich darüber fassungslos und äußerten mir gegenüber, dass es ihnen schwer fiel, den eigenen Sprachstand realistisch einzuschätzen. Mehlhorn (vgl. Mehlhorn 2006, S. 1) geht davon aus, dass „der Lerner die Lösung für seine Lernprobleme in sich trägt.“ Der Lerner könne mittels der Sprachlernberatung passende Strategien und Lernwege auch in Bezug auf der Selbstevaluation seiner Lernfortschritte entwickeln (vgl. Mehlhorn 2006, S. 1) und mittels einer Sprachlernberatung begleitend auf dem Weg zu mehr Lernerautonomie unterstützt werden (vgl. Mehlhorn/Kleppin 2006, S. 1).

Dieser Artikel soll Ideen aufzeigen, wie eine begleitende Sprachlernberatung in das Studium integriert werden könnte. Ausgehend von regionalen Besonderheiten werden zunächst Grundlagen des Fremdsprachenlernens und der Sprachlernberatung aufgezeigt. Schließlich werden Methoden und Ziele der Sprachlernberatung gegeben.

Zur Notwendigkeit einer Sprachlernberatung

Das Erbe des sowjetischen Bildungssystems ist auch in der Ukraine noch immer spürbar. Seit 2005 ist die Ukraine Teil des Bolognaraums, das System und die – überalterte – Dozentenschaft sind allerdings postsowjetisch geprägt. Typisch für das sowjetische Erbe sind geringe Hochschulautonomie und im Gegenzug dazu rigide ministerielle Vorgaben bis in die fachlichen Curricula, eine verschulte Hochschulausbildung mit studentischen Gruppen, die, wie Schulklassen, über die gesamte Studienzeit gemeinsam dieselben Lehrveranstaltungen besuchen [...]“ (Zimmermann 2018, S. 16) Das sowjetische Bildungssystem zeichnete sich durch eine spezifische Lernkultur aus: „straffe Disziplin, unerschütterte Autoritätsverhältnisse, hoher Lern- und Leistungsdruck mit ständigen Prüfungen nach genau vorgeschriebenen Studienplänen, wenig

Problemdiskussion.“ (Krockow 1965, S. 73) Eine langsame Veränderung ist an den ukrainischen Hochschulen zu beobachten. Die beobachtete Unfähigkeit, die eigenen sprachlichen Leistungen realistisch einschätzen zu können, könnte viele Ursachen haben. Die starke Gruppenbildung, die Institution der „Starosta“ (d.h. des Gruppensprechers) und die oftmals wenig verbreitete Möglichkeit, eigene Studienfächer und -interessen zu wählen könnten ein Indiz für eine gering ausgebildete Autonomie der Studierenden sein, die mit einer verminderten Reflexionsfähigkeit einher geht.

In diesem Kontext wird eine Sprachlernberatung dringend benötigt. Die Beraterin kann den Studierenden Feedback geben, das „v.a. hilfreich in Bereichen [sein kann], die der Lerner (noch) nicht selbst einschätzen kann [...]“ (Mehlhorn 2006, S. 7). Damit soll eine Lücke im Studium geschlossen werden. „Ehrliche Rückmeldungen der Beraterin zu den Lernfortschritten des Lerners können daher eine Reflexions- und Entwicklungshilfe für den Lerner darstellen.“ (Mehlhorn 2006, S. 7) Holec unterscheidet verschiedene Lerntraditionen, einmal das „self-directed“ und zum anderen das „other-directed learning“ (Holec 1996, S. 89). Die Beteiligung der verschiedenen Akteure im Lernprozess ist für die Unterscheidung essentiell. „In other-directed learning situations, all the choices concerning the learning programme are made by a decision-maker [...] who is not the learner himself.“ (Holec 1996, S. 89) Die Fremdbestimmung des Lernprozesses, der Instrumente und des Lernplans ist, wie oben beschrieben, in der Ukraine sehr hoch. Für einen höheren Lernerfolg wären auch Elemente des „self-directed learning“ nötig. „In self-directed learning situations, all the decisions concerning the learning programme are the responsibility of the learner himself [...]“ (Holec 1996, S. 89). Viele Universitäten haben erkannt, dass dem selbstbestimmten Lernen ein Platz eingeräumt werden muss. „In vielen Lernkontexten ist Lernberatung als fester Bestandteil des Sprachlernangebots implementiert, wie z.B. beim Lernen im Tandem, dem Online-Lernprogramm Uni-Deutsch [...]“ (Claußen/Peuschel 2006, S. 1) Der Mehrwert des selbstbestimmten Lernens ist nach Claußen und Peuschel die Einbeziehung der persönlichen Aspekte eines Lernenden, wie „Lerngeschichte, Lernstil oder Lernverhalten“ (Claußen/Peuschel 2006, S. 1).

Theoretischer Hintergrund der Sprachlernberatung

Die Sprachlernberatung sieht den Lerner als Person, „die prinzipiell in der Lage ist selbstständig zu handeln, über ihr Lernen zu reflektieren, dieses zu kontrollieren und weiter zu entwickeln.“ (Mehlhorn 2006, S. 1) Einzelfallstudien, obwohl sie nur bedingt miteinander verglichen oder gar generalisiert werden können, sind im Sinne der Aktionsforschung lohnend für eine Forschung. „Die

Perspektive der Ratsuchenden muss für die Erforschung der Wirksamkeit von Lernberatung in jedem Fall berücksichtigt werden, da sich die Wirksamkeit im Individuum selbst entfaltet.“ (Claußen/Peuschel 2006, S. 7) Sprachlernberatung ist ein Mittel, um die Autonomie des Lerners zu stärken. Najeeb stellt fest, dass Lerner immer in den Prozess des Sprachenlernens inkludiert sind und so immer eine gewisse Grundautonomie über den eigenen Lernprozess hätten (vgl. Najeeb 2013, S. 1239). Dennoch definiert er Lernerautonomie als „construct of capacity for making informed decisions about one’s own learning.“ (Najeeb 2013, S. 1239) Die drei grundlegenden pädagogischen Prinzipien, die zu Lernerautonomie führen würden, sind laut Najeeb (2013, S. 1240, eigene Übersetzung) Einbeziehung der Lernenden, Reflexion der Lernenden und eine geeignete Benutzung der Zielsprache. Im Sinne der Autonomie ist auch eine immerwährende Evaluation des Lernprozesses, die nicht nur durch die Lehrperson, sondern auch durch die Peer-Gruppe und eine Selbsteinschätzung des Lerners geschehen soll, wichtig. (vgl. Najeeb 2013, S. 1241) Autonomie ist die Prämisse und das Ziel der Sprachlernberatung (vgl. Mehlhorn/Kleppin 2006, S. 2)

Sprachlernberatung kann vielfältig aussehen, sie kann mit einem Lerner allein oder in einer Gruppe, präsent oder online stattfinden (vgl. Mehlhorn/Kleppin 2006, S. 1-2). Wichtig ist, dass die Sprachlernberatung auf die Bedürfnisse des Studierenden zugeschnitten sind und dass dieser davon profitiert. „Da es nicht einen einzigen sinnvollen Lernweg gibt und jeder Lernende ganz unterschiedliche Lernvoraussetzungen mitbringt, findet Sprachlernberatung auch meist mit einem einzelnen Lerner statt, so dass sich der Berater auf die individuellen Bedürfnisse dieses Lernenden einstellen kann.“ (Mehlhorn/Kleppin 2006, S. 3)

Zielsetzung der Sprachlernberatung

Zielgruppe der Beratung sind Studierende im Bachelor oder Master. Ziel der Beratung ist es, einen Reflexionsprozess beim Lernenden zu initiieren, indem der Lernende dazu aufgefordert wird, über seine Sprachlernbiografie zu dem abgelegten Test zu sprechen. „Das Sprechen über das eigene Lernen [soll] dazu beitragen, dass dem Lerner selbst Vieles klarer wird.“ (Mehlhorn 2006, S. 2) Konkret soll der Lerner „immer mehr in die Lage versetzt werden, sich selbst einschätzen zu können.“ (Mehlhorn 2006, S. 7)

Beispielseise wäre eine Lernziel-Sprachberatung denkbar, in der die eigenen Lernziele reflektiert, korrigiert und neujustiert werden können. Dabei soll vor allem an der eigenen Motivation des Studierenden gearbeitet werden. „Die innere Überzeugung des Lerners, dass er die Kontrolle über sein Lernen und seine Leistungen hat, stellt ein wichtiges Beratungsziel dar.“ (Mehlhorn

2006, S. 8) Die Beratung würde sich notwendigerweise über mehrere Monate oder Semester erstrecken, je nach Beratungsbedarf des Studierenden.

Unterziele der Beratung sind (nach Claußen/Peuschel 2006, S. 2):

- Über die eigenen Lernprozesse mit dem Ziel zu reflektieren, sie selbst steuern zu lernen,

- Über die eigenen Lernziele selbst zu entscheiden und diese Entscheidungen kontinuierlich [...] zu überprüfen

- Für sich sinnvolle Lernmöglichkeiten [...] zu finden und optimal auszunutzen und die eigenen Lernfortschritte einzuschätzen

- Selbsteinschätzung und Fremdeinschätzung einander annähern

Die Beratung würde als erfolgreich angesehen werden, wenn es gelänge, den Studierenden zur Reflexion über sein Lernverhalten zu bringen und gemeinsam typische Sprachprobleme lösen zu können. Um das zu messen kann dem Studierenden am Ende der Beratung ein Fragebogen verteilt werden, in dem er sich ehrlich und anonym (bspw. über ein Online-tool) über die Beratung äußern kann. Damit würde die Wirksamkeit der Lernberatung untersucht werden. Wird die Sprachlernberatung wissenschaftlich begleitet und aufgezeichnet, kann mit der Einzelfalluntersuchung der Fundus an Aktionsforschungen erweitert werden und Daten für eine (eventuell) internationale Vergleichbarkeit geliefert werden. Damit könnten Muster und Richtungen von Sprachlernberatung aufgezeigt werden, die in Ländern mit einem postsowjetischen Bildungssystem gehalten wird. Erwartet wird, dass auf Grund der oben beschriebenen Umstände von einer geringen Autonomie der Lernenden ausgegangen werden kann (vgl. Mehlhorn/Kleppin 2006, S. 3). Die Lernenden kennen das Instrument der Sprachlernberatung noch nicht und müssen langsam herangeführt werden. „Sie tragen (häufig unbewusst) die Erwartung an Sprachlernberatende heran, dass diese ihnen bestimmte Vorgaben machen und ihrem Fremdsprachenlernen einen gewissen (organisatorischen) Rahmen geben und so gezieltes Lernen ermöglichen.“ (Mehlhorn/Kleppin 2006, S. 5)

Methodik der Sprachlernberatung

Grundlage der Sprachlernberatung sind „Reflexionsanstöße und Gesprächsimpulse durch die Beraterin.“ (Mehlhorn 2006, S. 2) In einem „wohlwollenden und angstfreien Rahmen, in dem sich der Lerner öffnen und seine subjektiven Sichtweisen darstellen kann“ (Mehlhorn 2006, S. 2) soll mittels einer „wertschätzenden Grundhaltung“ (Mehlhorn 2006, S. 2) die Sprachlernberatung stattfinden. Das kann auf verschiedene Weise realisiert werden: Die Beraterin kann den Studierenden einmal pro Woche treffen und mit ihm die Lernfortschritte besprechen. Die Beratung kann auch in einer längeren Sitzung einmal im Monat stattfinden. Auch Online-Beratungen via Skype,

Zoom oder Adobe Connect sind denkbar. Wichtig ist immer der Studierende: Was braucht er oder sie? Welche Beratung wird konkret gewünscht?

Denkbare Methodik zur Sprachlernberatung:

Am Anfang der Beratung wird meist eine Sprachlernbiografie erhoben, um die Bedürfnisse des Lerners zu verstehen. Das kann mittels Eingangsfragebogen und leitfadengestützten Interviews zur Sprachlernbiografie geschehen.

Während der Beratung und besonders zwischen den einzelnen Sitzungen sollte eine Selbstevaluation des Lernenden geschehen. Wenn diese aufgezeichnet werden soll, empfehlen sich metakognitive Instrumente, wie beispielsweise ein Lernerlogbuch bzw. ein Lernertagebuch oder ein Lernerjournal. Die Beraterin kann auch verlangen, dass ihr das Log- oder Tagebuch vorab elektronisch zur Verfügung gestellt wird, um sich besser auf die Beratung vorzubereiten.

Die Beraterin ihrerseits fertigt Beraternotizen in Form eines Beratertagebuchs an. Außerdem kann zu Forschungszwecken und auch zu Zwecken der Rekonstruierbarkeit ein Transkript der per Audioaufzeichnung aufgenommenen Sprachlernberatungen angefertigt werden. Weiterhin ist ein mündlicher oder schriftlicher Lernvertrag bzw. eine Zielvereinbarung denkbar, in denen explizit festgehalten werden, welche Schritte unternommen werden sollen bzw. bereits unternommen wurden.

In der Beratung selbst könnten folgende Gesprächstechniken eingesetzt werden (nach Mehlhorn 2006 und Mehlhorn/Kleppin 2006, S. 4):

- Spiegeln / aktives Zuhören
- Vorsichtiges Interpretieren
- Positive Wertschätzung / informatives Feedback
- Fragetechniken
- Transparente Beratung
- Persönliche Verhaltensweisen ansprechen, bspw. Attribuieren und dessen Bewusstmachen, Aufdecken von kontraproduktiven Verhaltensweisen

Im Sinne von Claußen und Peuschel wird eine Sprachlernberatung als „nicht-direktive, Autonomie fördernde und individuelle Sprachlernberatung, die ein Mittel zur Unterstützung Lernender in konkreten Lernprozessen“ (Claußen/Peuschel 2006, S. 1) verstanden. Des Weiteren wird sich auf den personenzentrierten, humanistischen Ansatz im Sinne Rogers berufen (Rogers 1983, 1985). Bei der individuellen Sprachlernberatung kann auf den Leitfaden von Mehlhorn (2005) zurückgegriffen werden.

Mögliches Vorgehen zur Durchführung einer Sprachlernberatung

Im Folgenden sollen konkrete Schritte vorgestellt werden, wie eine studienbegleitende individuelle Sprachlernberatung durchgeführt werden kann.

Schritt 1: Einstufungstest (in Form eines Test DaF-Modelltests mit den Studierenden eines Kurses), Auswertung des Tests im Unterricht

Schritt 2: Bewerbung des Angebots einer Sprachlernberatung im Sprachkurs. Ziel: Vier Studierende finden, die eine Sprachlernberatung machen möchten. Dazu: Informationsveranstaltung zur Sprachlernberatung, Erläuterung der Ziele und Vorgehensweise.

Schritt 3: Ausgeben eines Fragebogens mit sprachlernbiografischen Daten (Wie lange hat der Studierende bereits welche Sprache gelernt, welche Muttersprache(n), welches Ziel) an die ausgewählten Studierenden¹

Schritt 4: Erstes Treffen mit mündlichem Erfragen einer tieferen Lernerbiografie, Ursachenerfragen, wie das Testergebnis eingeschätzt wurde. Über welche subjektiven Theorien verfügt der Studierende? Was ist das Ziel des Studierenden? Welchen konkreten Beratungsbedarf hat der Studierende? Auswahl eines Lernzieles, das Priorität hat. Eruiieren: Was ist die Priorität des Studierenden? Welche Ressourcen hat er? Welche Wege könnten ihn zum Ziel führen?

Schließen eines mündlichen Lernkontrakts mit konkretem Festhalten:

Wann findet das nächste Treffen statt?

Was wird umgesetzt bis zum nächsten Treffen?

Der Studierende führt ein Lernjournal, um seine Fortschritte und Beobachtungen festzuhalten.² „Die nachfolgenden Beratungssitzungen sollen dem Lernenden helfen seine Ziele zu verfolgen, Erreichtes zu reflektieren und positive Schritte zu gehen um Lernbarrieren zu überwinden.“ (Mehlhorn/Kleppin 2006, S. 3)

Schritt 5. Nächste(r) Termin(e)

In den nächsten Terminen folgen immer wieder die gleichen Fragen: Was wurde bisher umgesetzt? Wie geht es dem Studierenden? Welchen Bedarf hat der Studierende in der weiteren Beratung?

Zusammenfassung

Eine Sprachlernberatung ist sicherlich für die Beraterin ein gewisser Mehraufwand, auch der Studierende hat die Aufgabe, sich konsequent an den Lernervertrag zu halten, das Lernerlogbuch oder -tagebuch zu führen und neben dem Studium auch zu reflektieren, wie er oder sie lernt. Der Mehrwert einer

---

1 Hier könnte bspw. das Modell eines Erhebungsbogens für Sprachlernbiografien des Sprachenzentrums der Universität Paderborn genutzt werden (<https://www.uni-paderborn.de/zfs/sprachenlernen/weitere-angebote/sprachlernberatung/downloads/>)

2 Hier könnte bspw. das Modell eines Lernjournals der Universität Paderborn genutzt werden (<https://www.uni-paderborn.de/zfs/sprachenlernen/weitere-angebote/sprachlernberatung/downloads/>)

Sprachlernberatung liegt jedoch nicht zuletzt auch am Aufbau eines tieferen Verständnisses: Die Beraterin versteht die Gedankengänge, Lerntraditionen und Lebensumstände des Studierenden besser und dieser bekommt eine wirksame Beratung über sein Lernverhalten. Das trägt zu einer größeren Autonomie des Studierenden bei und sorgt im Sinne des lebenslangen Lernens dafür, dass der Studierende selbstständiger und reflektierter an das Lernen geht.

Literaturverzeichnis:

1. BSI/ Zimmermann, Gisela (2018): Bildungssystemanalyse Ukraine. Bonn: DAAD.
2. Claußen, Tina und Peuschel, Kristina (2006): Zur Wirksamkeit von individuellen Sprachlernberatungen. Zeitschrift für Interkulturellen Fremdsprachenunterricht [Online], 11 (2), 10 pp. Abrufbar unter <http://www.ualberta.ca/~german/ejournal/ClaussenPeuschel1.htm>
3. Holec, Henri (1996): Self-directed learning: an alternative form of training. In: Language Teaching. Surveys and Studies. Volume 29 (2). S. 89-93.
4. Krockow, Christian Graf von (1965): Die Sowjetunion und ihr Bildungswesen. Bericht einer Studienreise. In: Gewerkschaftliche Monatshefte 21 (1970), H.2. S 70-77.
5. Mehlhorn, Grit et al. (2005): Studienbegleitung für ausländische Studierende. Teil I: Handreichungen für Kursleiter zum Studierstrategien-Kurs. Teil II: Individuelle Lernberatung - Ein Leitfaden für die Beratungspraxis. München: ludicium.
6. Mehlhorn, Grit (2006): Gesprächsführung in der individuellen Sprachlernberatung, in: Zeitschrift für interkulturellen Fremdsprachenunterricht 11 (2) 2006, abrufbar unter <http://www.ualberta.ca/~german/ejournal/Mehlhorn1.htm>.
7. Mehlhorn, Grit und Karin Kleppin. (2006). Sprachlernberatung: Einführung in den Themenschwerpunkt. Zeitschrift für Interkulturellen Fremdsprachenunterricht [Online], 11 (2), 12 pp. Abrufbar unter <http://www.ualberta.ca/~german/ejournal/MehlhornKleppin1.htm>
8. Najeeb, Sabitha S.R.: Learner autonomy in language learning. In: Procedia – Social and Behavioral Sciences 70 (2013). S. 1238-1242.
9. Rogers, Carl R. (1985): Die nicht-direktive Beratung. 14. Auflage 2014. Frankfurt am Main: Fischer. 359 S.
10. Sprachenlernzentrum der Universität Paderborn: Autonomes/informelles Sprachenlernen. Fragebogen. Abrufbar unter: https://www.uni-paderborn.de/zfs/sprachenlernen/weitere_angebote/sprachlernberatung/downloads/
11. Sprachenlernzentrum der Universität Paderborn: Lernjournal. Abrufbar unter: https://www.uni-paderborn.de/zfs/sprachenlernen/weitere_angebote/sprachlernberatung/downloads/

ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ З НІМЕЦЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

Теорія перекладу базується на дослідженні перекладацької діяльності, об'єктом якої є тексти всіх функціональних стилів. Кожен стиль характеризується власними особливостями, які більшою або меншою мірою створюють труднощі при перекладі.

Як наголошує В. Н. Комісаров, жанрово-стилістична класифікація перекладів в залежності від жанрово-стилістичних особливостей оригіналу обумовлює виділення двох функціональних видів перекладу: художній (літературний) переклад і інформативний (спеціальний) переклад [2, с. 95]. Одним з найвагоміших питань сучасного перекладознавства вважається переклад художніх текстів, цінність яких полягає у можливості читача ознайомитися з світовими художніми творами, які вже адаптовані до рідної мови реципієнта. Тільки завдяки перекладу художні твори входять у контекст різних культур та стають загальновідомими [3, с. 330].

Будучи однією із можливих модифікацій комунікації, художній переклад, поряд із специфікою, пов'язаною з референтом, відображає загальні закономірності цього процесу. Зокрема, вони проявляються в структурі, порядку функціонування, складі компонентів комунікативної моделі [3, с. 331].

Одна з проблем художнього перекладу – проблема точності і вірності, коли з'являється розбіжність у смисловому навантаженні і стилістичній виразності слів та зворотів різних мов. При цьому, перекладач не в змозі змінити один компонент та не вплинути на загальну структуру твору. Зміна одного компоненту обов'язково спричинює зміну усієї системи. Щоб не перенавантажити смисл та зберегти стилістичну виразність слів, перекладачі нерідко звертаються до перекладацьких трансформацій. Наприклад, при перекладі другої половини речення: *Man kann sich da alles besser einteilen, und mit Frauen ist ja doch nicht auszukommen* [4, с. 77], перекладач вдається до прийому логічного розвитку та використовує фразеологізм, який підсилює стилістичну виразність виразу висловлювання: *Там можна краще влаштуватися, бо з жінками каші не зварииш* [1, с. 44].

Художній переклад, для якого використовуються дві неспоріднені мови, представляє особливу складність для перекладацького процесу. Так, не рідко словниковий склад віддалених мов налічує відмінні лексичні

засоби, які частково або цілком неможливо відтворити у перекладі. І хоч з давніх-давен шляхи розвитку української та німецької літератури тісно перетиналися, лексико-семантичні системи цих мов залишаються несхожими, що спричиняє появу труднощів при перекладі з німецької на українську мову та навпаки.

Як формально, так і за змістом слова мови перекладу та вихідної мови можуть не збігатися. При виконанні перекладу з німецької на українську мову, перекладач насамперед стикається з проблемою багатозначності німецьких слів. Саме тому для коректного перекладу слід чітко дотримуватися загальної тематики тексту. Наприклад, у словнику В. К. Мюллера німецький іменник “*Zeichen*” має шість загальних визначень: 1) знак, сигнал; 2) *мат.* знак; *хім.* символ; 3) *грам.* розділовий знак; 4) товарний знак; 5) ознака, прикмета; 6) знак зодіаку. Проте у контексті: *Diese beiden Zeichen bedeuten Mong Tse, der Philosoph Mong* [4, с. 57], значення цього слова повністю не співпадає з зафіксованими дефініціями. Тому завдяки прийому смислового узгодження, у даному випадку відповідно до контексту багатозначне слово перекладається як «*ієрогліф*». Цей приклад демонструє, що навіть примітивні лексеми можуть створювати труднощі при перекладі художнього тексту, задля подолання яких перекладач має вдаватися до перекладацьких трансформацій.

Образи, ідеї, втілені в оригіналі, перекладач покликаний перенести на ґрунт іншої етнокультури та мови, передаючи не тільки зміст, а й художню форму першотвору. Наприклад, якщо автор першотвору неодноразово демонструє іронію, перекладач не має права знехтувати цим. Так наприклад, в романі «Засліплення» автор іронічно змальовує залицяння пана Вульгера: *Bis zuletzt hörte Therese bewundernde Ausrufe: Eine fesche Person! Der schöne Rock! Ja, wie blau! Und die volle Tasche! Wie eine Fürstin! Der Grob hat Glück* [4, с. 408]! Перекладач зберігає імпліцитно виражений іронічний зміст та за допомогою конкретизації демонструє характерні риси персонажу, зокрема його майстерність постійно знаходити користь від жінок: *Шикарна жінка! Гарна спідниця! А яка синя! І повна сумка! Як цариця! Вульгерові щастить* [1, с. 307]! З цього слідує, що якщо не помітити наявний підтекст та не відтворити його, існує можливість невірної вплинути на реципієнта. Ось чому високоякісними визнають ті переклади, які максимально адекватно відтворюють усе ідейно-естетичне багатство оригіналу [2, с. 165].

Таким чином, перекладач стикається з низкою труднощів під час перекладу художніх творів з німецької на українську мову, що зумовлено не тільки віддаленим словниковим складом двох мов, а й особливостями

першотвору. Виходячи з цього, у перекладі художнього тексту перекладацькі трансформації, у тому числі і лексико-семантичні, набувають величезне значення, адже вони не тільки в змозі подолати наявні труднощі, а й створюють високий рівень еквівалентності між мовою оригіналу та перекладу. Враховуючи те, що за допомогою художнього перекладу мови і культури контактують, взаємозбагачуються і змінюються, слід пам'ятати, що якість такого перекладу має величезну цінність та мусить бути бездоганною.

Література:

1. Еліас К. Засліплення / пер. Олекса Логвиненко. – Київ: Юніверс, Видавничий дім «Альтернативи». – 2003. – 512 с.
2. Комиссаров В.Н. Теория перевода (лингвистические аспекты): Учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. – М.: 2004. – 253 с.
3. Павленко О. Аспект міжмовної трансформації в художньому перекладі // У зб. Література. Фольклор. Проблеми поетики. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2009. – Вип. 32. – с. 328-335.
4. Elias Canetti Die Blendung. Roman. Wien u.a., H. Reichner, 1936. – 560 S.

I. Baklan
Candidate of Philological Sciences
National Technical University of Ukraine
«Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»

M. Tsyhanenko
Masterstudentin in Fachrichtung 035 Philologie
National Technical University of Ukraine
«Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»

AUSWAHL DER ÜBERSETZUNGSMETHODE BEI DER WIEDERGABE VON NEOLOGISMEN IN PRAGMATISCHER HINSICHT

Der lexikalische Bestand der deutschen Sprache wird immer mit neuen Wörtern bereichert. In manchen Textsorten ist der Anteil an neuer Lexik ziemlich hoch (bspw. in publizistischen Texten). Dabei braucht man Fach- und Sachwissen sowie spezielle Fertigkeiten für die Auswahl der Übersetzungsmethode. Dem pragmatischen Aspekt begegnet man auf der Etappe der übersetzerischen Analyse eines Ausgangstextes unter Berücksichtigung des Zieltextempfängers. Unsere Aufgabe besteht darin, die praktischen Empfehlungen sowohl für angehende ÜbersetzerInnen, als auch für FachübersetzerInnen zur besten Lösung bei der adäquaten Wiedergabe von Neologismen zu geben.

Unter Neologismen verstehen wir die Wörter, die neulich erschienen und in den allgemeinen Wortbestand noch nicht gelangt sind. Dabei werden diese Lexeme als „neu“ noch eine bestimmte Zeitspanne von der Sprechergruppe empfunden. Die Grenzen der Neuheit von Neologismen sind stark verschwommen. Deshalb ist es empfehlenswert, zur Identifizierung von neuen Lexemen im Text spezielle Datenbanken bzw. Internetressourcen zu benutzen. Im deutschsprachigen Raum ist eine Datensammlung im Rahmen des Projektes „Wortwarte“ unter www.wortwarte.de [3] zu nennen. Hier werden die Neologismen nach verschiedenen Lebensbereichen rangiert, und zwar: Gesellschaft, Medien, Umwelt, Bildung, Wissenschaft, Politik, Musik, Kunst, Mode usw. Das Material der Fallstudie wurde auch durch publizistische Artikel aus Online-Zeitungen „Badische neueste Nachrichten“ und „Nordwestzeitung“ erweitert. Die Neologismen haben wir in Neuwortschöpfungen, Neuwortbedeutungen und Neuwortentlehnungen eingeteilt.

Übersetzungsmethode (nachfolgend ÜM genannt) ist das „Wie“ des Übersetzens [1, S. 151]. Unter den bekannten ÜM sind Einbürgerung und Verfremdung zu unterscheiden. Im Falle der Wiedergabe von Neologismen sehen wir beide ÜM an, die aber von den Zielempfängern (Fachleuten bzw. Laien) und vom Zweck der Übersetzung (Appellfunktion, ästhetische Funktion bzw.

darstellende Funktion des Zieltextes) abhängen. Die Auswahl einer ÜM kann auch von der sprachlichen Ökonomie bedingt werden. Der Realisierung beider ÜM dienen bestimmte lexikalische und semantische Übersetzungsverfahren: lexikalische Entlehnung (repräsentiert durch solche Übersetzungstechniken wie Transkodierung und Lehnübersetzung), Analogbildung und Explikation (Umschreibung). Schematisch können wir die Auswahl der ÜM in der Tabelle 1 als übersetzerischer Algorithmus darstellen.

Tabelle 1. Übersetzerischer Algorithmus bei der Wiedergabe von Neologismen

Übersetzungsmethode			
Verfremdung		Einbürgerung	
Übersetzungsverfahren			
lexikalische Entlehnung		Analogbildung	Explikation
Übersetzungstechnik			
Transkodierung	Lehnübersetzung	synonymische Übersetzung	Umschreibung

Das Wichtigste beim Übersetzen ist, die Bedeutung von Neologismen richtig zu verstehen. Wenn die Motivation verdunkelt ist, muss man die Bedeutung aus den zusätzlichen Nachschlagewerken bzw. Internetquellen oder aus dem Kontext entschlüsseln. Zum Beispiel, *Das Portal „Klicksafe.de“ rät allen, die nicht in den Filterblasen der Algorithmen landen wollen, die Suchmaschine eines Anbieters einfach nicht zu nutzen, wenn man bei diesem angemeldet ist* [2]. – *Портал «Klicksafe.de» радить усім, хто не бажає потрапити до бульбашки фільтрів, просто не використовувати пошукову систему пропонувальника під час входу на сайт* (Переклад наш – І. Б.). Das Wort *Filterblase*, *f* bezeichnet den Zustand der intellektuellen Isolierung als Resultat der personalisierten Suche auf der Website, während derer der Algorithmus dieser Site nur gewählte Information je nach den vorherigen Suchergebnissen zeigt.

Meistens werden die Neologismen entlehnt, was die Verfremdung in der Übersetzung ermöglicht (bspw. *Bambuszahnbürste*, *f* – бамбукова зубна щітка, *alternativer Fakt*, *m* – альтернативний факт). Transkodierte Neuwörter gelten auch als sog. Decknamen zu negativen Erscheinungen in der Gesellschaft (bspw. *Clickbait*, *n* – клікбейт zur Bezeichnung der Verfälschung bzw. Verwirrung im Content zwecks des Ertrags von Online-Werbung, *Mikroplastik*, *n/m* – мікропластик zur Bezeichnung von Mikroteilchen aus Plastik, die zum Weltozean durch Abwässer gelangen und in großem Maße die Umwelt gefährden). Die Übersetzungsverfahren Analogbildung und Explikation haben vor, den Zieltext für Empfänger zu erörtern und verständlich zu machen

(bspw. *Abendgastronomie*, *f* – вечеря, *Zungenschrittmacher*, *m* – апарат, який стимулює язиковий м'яз у хворих на апное, тимчасове зупинення дихання під час сну), was die Einbürgerung beim Übersetzen ermöglicht.

Es ist zusammenzufassen, dass die Auswahl der ÜМ bei der Wiedergabe von Neologismen vom Zielempfänger und Zweck der Übersetzung abhängt. Der übersetzerische Algorithmus sieht als dreistufige Folge von Übersetzungsmethoden, -verfahren und -techniken aus.

Literatur:

1. Handbuch Translation / Hrsg. von Mary Snell-Hornby, Hans G. Höning, Paul Kußmaul, Peter A. Schmitt. – 2., verbesserte Auflage. – Tübingen : Stauffenburg Verlag. – 436 s.
2. Suchmaschinen besser verstehen // Nordwestzeitung. – Режим доступу : https://www.nwzonline.de/digitale-meldungen/treffer-aus-der-filterblase-suchmaschinen-besser-verstehen_a_50,5,1588500720.html.
3. Wortwarte. – Режим доступу : <http://wortwarte.de>.

ПАРЕМІЇ З ОРНІТОНІМАМИ В НІМЕЦЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВНИХ КАРТИНАХ СВІТУ

Наприкінці ХХ на початку ХХІ століття зріс науковий інтерес до вивчення проблем пареміології як у вітчизняному, так і в закордонному мовознавстві, що дало змогу створити численні фундаментальні праці, адже саме пареміологія постає репрезентантом ментальності і національного способу світосприйняття етносу. Незважаючи на те що частина українських і німецьких паремій тяжіє до одних і тих же джерел і їх образна структура може зближуватись, навіть частково перетинатись, кожна з мов має свої специфічні елементи, які відображають національний колорит [1, с. 71]. Чільне місце серед них займають паремії з орнітонімами, які викликають труднощі при перекладі, оскільки назви птахів можуть бути пов'язані не з тотожними образами і символами, а один і той же орнітонім бути еталоном різних характеристик. В залежності від наявності відповідника у мові перекладу паремії з орнітонімами можуть перекладатися: **повними еквівалентами** (*Wo Lerchen singen, hört man die Krähen nicht – Де співають жайворонки, там тав не чути*), **частковими еквівалентами** (*Eine Schwalbe macht noch keinen Sommer – Одна ластівка весни не несе; Alte Spatzen fängt man nicht mit Spreu – Старого горобця на полові не обдуриш; Besser ein Spatz in der Hand als eine Taube auf dem Dach – Краще синиця у жмені, ніж журавель у небі;*), **методом підбору аналогів** (*Großer Vogel, großes Nest – Великому кораблю – велике плавання*), **описово** (*Er macht ein Gesicht wie eine Eule am Mittag – У нього сонний вигляд; Alles geht zum Kuckuck – Все пропало*), **дослівно (калькуванням)** (*Eulen und Licht vertragen sich nicht – Сова і світло не зживаються*). Як показав аналіз, найчастіше паремії з орнітонімом компонентом перекладаються частковими еквівалентами або аналогами.

Як в українській, так і німецькій мовній картині птахи стали основою багатьох метафор та символом волі: *Das Vöglein sitzt lieber auf seinem Ästlein als in einem goldenen Käfig – Краще на волі на вітці, ніж у неволі у золотій клітці*. Ситуацію, коли людина розкривається в її поведінці, вчинках, конкретних діях, можна характеризувати наступними пареміями в обох лінгвокультурах: *Am Trillert erkennt man die Lerche – Жайворонка за співом впізнають; Den Vogel erkennt man am Gesänge, an den Worten den Torren – Птаха впізнаєш по співу, дурня – по балачках; Den Vogel erkennt*

man an seinen Federn – Птаха пізнають по пір'ю. Видно птаха по польоту. Досить цікавим є протиставлення птаха високого польоту і свійського птаха у німецькій мові, що характеризує неможливість досягнення високих результатів: *Aus einer Gans wird kein Adler* (дослівно: З гуски орла не буде). В обох культурах знаходимо паремії, які підтверджують, що завжди найкращим є той, хто є рідним: *Man hält seine eigenen Gänse für Schwäne* (дослівно: Свій гусак здається лебедем); *Jeder meint, sein Kuckuck singe besser als des anderen Nachtigall* (дослівно: Кожен вважає, що його зозуля співає краще за солов'я) – Хвалила сова своїх дітей, що найкращі в світі. Коли ми не хочемо називати джерело отриманої інформації, то часто вживаємо паремію: *Die Elster hat es auf dem Schwanz gebracht* – Сорока на хвості принесла. Символом батьківської безвідповідальності і недбалості в обох культурах виступає зозуля, яка підкладає свої яйця в чуже гніздо: *Der Kuckuck legt seine Eier in fremde Nester* – Зозуля своє гніздо не в'є.

У німецькій мовній картині досить багато паремій, у яких дублетна номінація стосується негативної характеристики людини, яка нездатна досягти значних результатів [2]: *Fliegt ein Sperling aus, kommt ein Spatz nach Haus* (дослівно: Полетів горобцем, та й додому повернувся горобцем); *Flog eine Gans über's Meer, kam' eine Gans wieder her* (Дослівно: Гуска за море літала, гускою і поверталась); *Es flog ein Gänschen übern Rhein und kam als Gickgack wieder heim* (дослівно: Гусак за Рейн літав, гусаком і повертався), відповідником яким в українській мовній картині буде паремія: *Ворона й за море літала, та дурна поверталась*.

Німецький і український народ часто порівнював птахів з людьми та наділяв їх такими рисами як: працьовитість (*Jeder Vogel nährt sich mit seinem Schnabel* – Кожна пташка годується своїм дзьобом), мудрість і досвідченість (*Alte Sperlinge sind schwer zu fangen* – Старого горобця не легко спіймати), солідарність (*Eine Krähe hackt der anderen die Augen nicht aus* – Ворон ворону ока не виклює), патріотизм (*Jeder Vogel lobt sein Nest* – Кожна пташка своє гніздо хвалить), зарозумілість (*Der Spatz will die Nachtigall singen lehren* – Горобець хоче вчити солов'я співати), нездатність уживатися з іншими (*Falken und Tauben muss man nicht zusammensperren* – Сокола та голуба в одну клітку не саджають).

Українські та німецькі паремії з орнітонімами є невід'ємною частиною національної культури та важливим джерелом фонових знань, і тому потребують детального вивчення. У зіставлюваних українській та німецькій мовних картинах світу виявляються характерні подібні риси, які виражають паремії, проте значеннєві відтінки вказує як на подібне, так і відмінне вираження орнітомного складника.

Література:

1. Колоїз Ж. В. Українсько-німецькі пареміологічні паралелі/ Ж.В. Колоїз [Електронний ресурс] // Науковий вісник Криворізького національного університету. – 2012. – Вип.7 – С.80-81 – Режим доступу до журн.: <http://journal.kdpu.edu.ua/filstd/article/viewFile/371/313>
2. Мішеніна Т. М. Герменевтика українських і німецьких фразеологізмів з орнітомним компонентом і регулятивного художнього образу (на прикладі свійських таврин) [Електронний ресурс]/ Т.М. Мішеніна// Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. – 2018. – том3, №37. – С.34-39. – Режим доступу до журн.: http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v37/part_3/11.pdf
3. Рудий В. Г. Німецькі пареміїз компонентом – «орнітонім»/ В.Г. Рудий [Електронний ресурс] // Наукові записки [Національного університету „Острозька академія“]. Сер. : Філологічна. – 2013. – Вип. 34. – С. 212-213. – Режим доступу до журн.: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2013_34_64

O. Bezzubova
*Dozentin am Lehrstuhl für die Theorie, Praxis und Übersetzung
der deutschen Sprache, PhD
Nationale Technische Universität der Ukraine
"Kyjiwer Polytechnisches Ihor-Sikorskyj-Institut"*

ÜBER DEN BEGRIFF „LÜGENPRESSE“

Im 21. Jahrhundert bildeten Massenmedien, neue Medien und aktive soziale Handelnde — Social Media Influencers einen spezifischen Medienbereich, der sich rasch verändert und qualitative Veränderungen in der Gesellschaft, Presse und Kommunikation verursacht. Massenmedien sind eines der funktionalen Systeme, das den Stand und Vektoren der gesellschaftlichen Entwicklung widerspiegelt. Den Massenmedien wird in der Regel die dominante Rolle bei der Information der Bevölkerung über aktuelle Ereignisse zugewiesen [1, S. 34]. Das Funktionieren einer Demokratie, in der alle Staatsgewalt vom Volke ausgeht, setzt voraus, dass dessen Mitglieder über die Informationen verfügen, die sie benötigen, um sich auf rationale Weise eine eigene Meinung zu allen politischen Fragen bilden zu können. Diese Informationen kann man zum größten Teil nur aus den Medien beziehen. Deren Aufgabe besteht deshalb darin, die erforderlichen Informationen zu beschaffen, auszuwählen und so zusammenzustellen und ggf. kritisch zu kommentieren, dass ihr Publikum sie versteht und sich seine eigene Meinung bilden kann [5].

In der heutigen Gesellschaft steigt die Flut an Informationen markant, dagegen geht die Qualität von Informationsdarstellung stark zurück, was das Problem der Desinformation neu aktualisiert. Der Vorwurf, die Presse lüge wie gedruckt, sie sei gekauft und handle im Dienst dubioser Mächte gegen das Volk, ist ein echter Klassiker [4].

Der Begriff „Lügenpresse“ wurde nach der Märzrevolution 1848 in konservativen Kreisen populär [4]. Besonders beliebt war der Ausdruck „Lügenpresse“ im Ersten Weltkrieg. Die Presse unterlag zu dieser Zeit der Militärzensur: Was ausländische Zeitungen berichteten, wurde von Journalisten und Schriftstellern als „Lügenpresse“ diffamiert. Im zweiten Weltkrieg diffamierte man alles, was nicht der nationalsozialistischen Weltsicht entsprach, als „Systempresse“.

DDR-Propagandisten schimpfen über die „kapitalistische Lügenpresse“, auch Linksautonome im Westen nutzten den Begriff [3]. Seit 2001 wird der Kampfbegriff „Lügenpresse“ von Neonazis wiederentdeckt. Einmal mehr passt man dabei die dahinter stehende Verschwörungstheorie der neuen Zeit an. 2014 wird der Begriff schließlich zum „Unwort des Jahres“ erklärt. Da hat er bereits in AfD- und Pegida-Kreisen Karriere gemacht [4].

Der „Lügenpresse“ ist ein Schlagwort, das Misstrauen gegenüber den etablierten Medien, häufig sogar eine fundamentale Ablehnung derselben zum Ausdruck bringt. Dem Wortsinn nach unterstellt es Journalisten absichtsvoll falsche Sachverhaltsaussagen bzw. die Verdrehung von Tatsachen. Im erweiterten Sinn meint es Kritik an der vorgenommenen Auswahl von Nachrichten und Meinungen und an den in der Berichterstattung dominierenden Deutungsmustern (Frames) und Narrativen [2].

Begriffe wie „Lügenpresse“ dienen nie dazu, auf einzelne Fehler hinzuweisen. Sie sollten und sollen Journalisten pauschal abwerten [3]. In der Informationsgesellschaft stellen Massenmedien, soziale Netzwerke und Social Media Influencers massenmediale Instrumente der Gewährleistung der Wechselbeziehungen, des Zusammenwirkens sozialer Subjekte und der Meinungsbildung dar. Oft handeln sie doch im Interesse von ökonomischer und politischer Macht, was die Presse generell stigmatisiert. Unter dem Begriff „Lügenpresse“ verstehen wir diverse Informationsmechanismen wie selektive Präsentation von Informationen, subjektive Interpretation und Bewertung von Informationen und Welt und Substitution von Begriffen. Eine theoretische und empirische Auseinandersetzung mit deutschsprachiger Lügenpresse gewinnt in Zeiten von Informationskriegen an Relevanz.

Literatur:

1. Adam, Hermann. Bausteine der Politik: Eine Einführung. 1. Aufl. Wiesbaden: VS Verl. für Sozialwissenschaften, 2007, 397 S.
2. Krüger, Uwe. Lügenpresse. Mode of access: <http://journalistikon.de/luegenpresse/>
3. Ludwig, Jan. Auf die Presse! „Lügenpresse“, „Medienmafia“, „Journaille“: Die Schmähung von Journalisten ist so alt wie ihr Beruf. Mode of access: <https://www.fluter.de/woher-kommt-der-begriff-luegenpresse>
4. Probst, Maximilian. Verschwörungstheorie „Lügenpresse“. Mode of access: <https://m.bpb.de/lernen/projekte/270428/verschwörungstheorie-luegenpresse>
5. Warum Medien wichtig sind: Funktionieren in der Demokratie / Informationen zur politischen Bildung. Nr. 309/2010 Massenmedien.

KOMPETENZEN IM HÖR-SEHVERSTEHEN

Es handelt sich beim Hör-Sehverstehen (HSV) [2, S. 68] um einen relativ jungen Begriff der Fremdsprachendidaktik, weshalb sich eine klare begriffliche Bestimmung noch schwierig gestaltet. Das HSV ist (ebenso wie das Hörverstehen (HV)) ein selektiver, subjektiver, aber sehr aktiver Vorgang [3, S. 68]. Die Voraussetzungen, die sich aus dem HV-Prozess schließen lassen, gelten auch für das HSV und sind für die weitere Bearbeitung des Themas von Bedeutung und lassen sich wie folgt zusammenfassen: Hören, Zuhören und Sehen setzen das Verarbeiten und Verstehen der Sprache [1, S. 112] und somit auch das Lernen voraus. Sehen, Hören und Verstehen bedingen sich gegenseitig und stellen Voraussetzungen für das Sprechen [3, S. 68] dar. Wie bereits erwähnt, ist das HSV selektiv, d.h. wir nehmen wahr und verstehen, was wir hören und verstehen wollen [4, S. 3]. Wir können nur die sprachlichen Signale verstehen, die wir bereits kennen und als Hörmuster im Langzeitgedächtnis abgespeichert haben [5, S. 133].

Als eine kombinierte fremdsprachliche Fertigkeit umfasst das Konstrukt HSV nach Thaler [6, S. 13] zwei nach dem jeweiligen Wahrnehmungskanal unterschiedene Komponenten – Hörverstehen und Sehverstehen –, die er durch Einzelkompetenzen und Wissen weiter präzisiert. Die Kompetenzen des Hör-Verstehens umfassen: allgemeine Kompetenzen (Weltwissen, Soziokulturelles Wissen), linguistische Kompetenzen (phonetisch-phonologische Kompetenz, lexikalische Kompetenz, grammatikalische Kompetenz, semantische Kompetenz), soziolinguistische Kompetenzen (Register, Varietäten, Höflichkeitskonventionen), pragmatische Kompetenzen (Diskurskompetenz, Schemakompetenz, funktionale Kompetenz), Deutung prosodischer Mittel (Stimmqualität, Stimmhöhe, Lautstärke, Länge). Das Seh-Verstehen beruht auf Verstehen von Handlungen (Aktivitäten, Demonstrieren, Zeigen), Dekodierung ikonischer Elemente (Bilder, Landschaften, Objekte), Deutung paralinguistischer Merkmale (Gestik, Mimik, Körperhaltung, Augenkontakt, Körperkontakt, Proxemik), Verstehen kinematografischer Techniken (Kameraperspektiven und –bewegungen, Montage, Licht, Musik) Weltwissen, soziokulturelles Wissen, Leseverstehen (Untertitel, Inserts, Schriftzüge).

Zusammenfassend kann das Hör-Seh-Verstehen als Wahrnehmung, Speicherung, Verarbeitung von Ton und Bild definiert werden, wobei die temporale Beziehung (simultan oder sukzessiv), inhaltliche Beziehung

(Kongruenz/Komplementarität oder Diskrepanz), Repräsentation (dual oder amodal oder integriert) sowie bottom-up und top-down Prozesse, ggf. ihre Interaktion von wichtiger Bedeutung sind.

Weitere Untersuchungen könnten die Strategien der Hör-Seher, vor allem hinsichtlich der Seh- und Hör-Sehverstehensstrategien [2], beim HSV anderer Hör-Seh-Texte evaluieren und ggf. revidieren. Studien, die auf die Erforschung der kognitiven Strategien beim HSV und deren Kombination abzielen, können empirische Erkenntnisse zu kognitiven Modellen liefern und aus didaktischer Sicht zur Entwicklung der fremdsprachlichen Hör-Seh-Kompetenz beitragen. Von Interesse für die Forschung sind auch der Zusammenhang von Verstehensschwierigkeiten und unterschiedlicher Reihenfolge der Darbietung der visuellen und auditiven Elemente sowie die jeweilige Auswirkung eines dem Text vorgeschalteten, gleichzeitigen und nachfolgenden Auftretens des Bildes auf die Verstehensleistung der Hör-Seher unterschiedlicher Kompetenzniveaus.

Literatur:

1. Biechele, B. Sehen und Hören bringen Verstehen: Filmverstehen im Konzept der Fertigkeiten eines modernen Fremdsprachenunterrichts / B. Biechele // Methodik und Didaktik für den Deutschunterricht (DaF), Elbasaner Universitätsstudien. / B. Kadzadej, E. Kristi, M. de Matteis, J. Röhling. – Oberhausen: Athena-Verlag, 2008. – 2. – S. 105-124.
2. Bilytska, V. Empirische Analysen zu Hör-Sehverstehensstrategien bei Lernern des Deutschen als Fremdsprache / V. Bilytska. – Hamburg: Verlag Dr. Kovac, 2018. – 326 S.
3. Günther, H. Sprache hören - Sprache verstehen. Sprachentwicklung und auditive Wahrnehmung / H. Günther. – Weinheim: Beltz, 2008. – 160 S.
4. Solmecke, G. Ohne Hören kein Sprechen / G. Solmecke // Fremdsprache Deutsch. – 1992. – 11, № 7 – S. 4-11.
5. Spitzer, M. Lernen, Gehirnforschung und die Schule des Lebens / M. Spitzer. – Heidelberg, Berlin: Spektrum, 2002. – 511 S.
6. Thaler, E. Schulung des Hör-Seh-Verstehens / E. Thaler // PRAXIS Fremdsprachenunterricht. – 2007. – 4 – S.12-17.

СКОРОЧЕННЯ (АБРЕВІАТУРИ) В НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ТА ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТАХ

Скорочення та/або аббревіатури (лат. *abbrevio* – скорочую) – це складноскорочені слова, похідне слово, що виникає внаслідок аббревіації – утворення з перших літер або з інших частин слів, що входять до складу назви чи поняття. Набули широкого вжитку як в усній, так і у писемній мові. Багато з них є термінами, тому насиченість ними більш характерна для науково – технічної літератури. Це зумовлено ще й тим, що терміни, які являють собою складні слова та словосполучення, не є зручними для вживання: *Radar – Radio detection and ranging – радар*.

Якщо ж говорити про письмовий переклад, то використання скорочень значною мірою економлять час і зменшують обсяг тексту.

У зв'язку із розвитком науки та техніки постійно формуються нові скорочення. Тому, можна сказати, що скорочення бувають загально-прийняті або ж лексичні і виняткові або ж текстові.

Лексичні скорочення входять у словниковий склад мови разом із повними термінами та термінологічними словосполученнями. Значення таких скорочень наводяться в словниках: *pl – множина, pr – друк* тощо.

Текстові ж скорочення вживаються окремим автором чи видавництвами для того, щоб уникнути повторення довгих назв. Тоді, ці скорочення обов'язково пояснюються в тексті або в примітках. Інколи ці скорочення можуть переходити у термінологічні.

Щодо типів скорочень, то в англійській мові можна виділити три:

1. Літерні скорочення:

а) скорочене слово – його перша літера, а скорочене словосполучення – перші літери компонентів: *S – South – південь, AA – Automatic answer – автоматична відповідь* тощо;

б) у деяких випадках літерному скороченню піддається лише перший елемент: *A – fission = Atom fission – розщеплення атома* тощо.

2. Складові скорочення:

а) скорочення, які складаються із початкових складових компонентів словосполучень: *Digicom = digital communication – цифровий зв'язок* тощо;

б) скорочення, що складаються із літер та складових: *UFO* = *unidentified flying object* – НЛО, *LAD* = *ladder* – *трапа* тощо.

3. Усічені слова:

а) залишається лише початкова частина слова: *sub* = *submarine* – *підводний човен* тощо;

б) залишається лише кінцева частина слова: *Phone* = *telephone* – *телефон* тощо;

в) відпадає середня частина слова: *Ry* – *railway* – *залізна дорога* тощо;

г) залишається лише два склади: *memo* = *memorandum* – *пам'ятна записка* тощо.

Внаслідок широкого використання скорочень існує багато омонімічних форм, що викликає значні труднощі при виборі потрібного значення: *PC* = *portable computer* – *портативний комп'ютер*; *PC* = *photocell* – *фотоелемент* тощо.

Література:

1. Коваленко А.Я. Загальний курс науково-технічного перекладу / Алла Яківна Коваленко. – Київ: Фірма «ІНКОС», 2003. – 320 с.

2. Англо-російський словник з обчислювальної техніки [уклад. Є. К. Масловським та ін.]. — М. :Рос. мова, 1984. — 504 с.

КОНТЕКСТУАЛЬНІ КРИТЕРІЇ АНАЛІЗУ ТЕКСТУ

Ситуативні (контекстуальні) критерії мали значення з початку залучення прагматичних факторів для аналізу текстів, але все ж залишається питання, які саме складники ситуативного є релевантними для упорядкування жанрів. Ситуативні межі пов'язані з інституціями та комунікативними сферами [2, с. 48]. Спроба точно визначити місце жанру в комунікативній сфері виявилась у розмежуванні на жанри у вузькому і широкому значенні (наприклад, для повсякденної сфери жанри у вузькому значенні – гороскоп, лист-подяка, у широкому – рекламні проспекти, меню, тобто такі що «прийшли» до реципієнта ззовні та унаочнюють стосунок реципієнта до інших комунікативних сфер).

Поняття функціонального стилю у лінгвістиці тексту пов'язане з твердженням, що функціональні стилі є характерними для певних сфер комунікації людини, тобто останні мають не лише жанри, але й типовий стиль, відображений у цих жанрах. Таким чином, жанри і стилі функціонують у певних сферах комунікативної діяльності людей. Думки про зв'язок суспільства та використання мови, про способи застосування мовних одиниць у комунікативних сферах і ситуаціях мовлення походять із функціональної стилістики [5, с. 282]. Функціональний стиль залежить від впливу базових позалінгвальних факторів. На рівні стилю мови (тексту) прослідковуються як характеристики, інваріантні для функціонального стилю, так і елементи, що виходять із підстилю і жанру. Стиль передбачає специфіку мовного оформлення текстових структур в умовах певної комунікативної ситуації, як детермінанта жанру, і виражений у способі формулювання, тобто стиль відповідає не лише на питання «як?» (яке мовне оформлення?), а й надає прагматичну інформацію: що повідомляє стиль про комунікативну сферу та автора [3, с. 27].

Стильові риси визначаються характерними принципами оформлення тексту і є частиною стильової єдності тексту й сполучною ланкою між стильовими елементами та стилем тексту в цілому [3, с. 218].

Аспект ситуативності передбачає урахування таких параметрів як соціальні зв'язки між партнерами, характеристика інституцій чи загалом ситуації у повсякденному розумінні. Ключову роль для аналізу текстів відіграє інтеракція, яка відбувається в рамках певних комунікативних сфер та інституцій (суспільних організацій) для вирішення специфічних

завдань суспільства. Наступні параметри ситуативності – це кількість (діадна, групова, масова комунікація) та соціальні ролі комунікантів (симетрична / асиметрична комунікація: симетрична комунікація у випадку соціальної рівності та однакового рівня знань комунікантів та асиметрична, якщо один з партнерів інтеракції домінує, наприклад, учитель-учень). Важливими компонентами для опису ситуації виступають простір, час (перерваність і безпосередній контакт) та комунікативний засіб, оскільки останній детермінує вербальне та невербальне оформлення жанру: різниця друкованої, теле- та радіореклами, різниця цифрових жанрів від аналогових, наприклад, імейл та лист [4, с. 155].

Не менш суттєвими для комунікації є системи знань партнерів: розрізняємо загальні знання (знання про світ), операційні знання (знання про дії у певних ситуаціях) та, звісно, знання мови. Інтеракція партнерів передбачає виявлення (прямо чи імпліцитно) емоцій та ставлення (психічні фактори, які впливають на оформлення конкретного тексту) до інформації у тексті та до партнера, які найчастіше виражаються через лексеми з емоційно-оціночним значенням. Ігнорування маркерів ставлення автора може призвести до неповного або хибного розуміння тексту та інтеракції в цілому. Елемент інтерактивності присутній в монологічних текстах, оскільки йдеться не про діяльність партнерів один за одним, а про те, що під час здійснення будь-якої дії відбувається антиципація реакції, урахування можливих варіантів рецепції тексту.

Ситуативність виступає одним з критеріїв текстуальності (які ознаки роблять текст текстом?), сформульованих Р. де Бограндом та В. Дреслером, і визначається як відповідність тексту певній комунікативній ситуації [1, с. 24].

Історичність жанрів дає право говорити про їхній культурний характер: жанри відображають контекст суспільства конкретної епохи, адже у мові, а отже і в структурно-мовній специфіці жанрів, закріплені особливості національної культури та менталітету. Про наявність культурного елементу у жанрах свідчить їхня відмінність у різних мовно-комунікативних спільнотах. Жанр має універсальні ознаки, але також й індивідуальні, характерні лише для певної мови (наприклад, після звертання у імейлі українською мовою ставиться знак оклику, на відміну від коми у німецькому варіанті). Існують як універсальні жанри, стандартизовані для різних комунікативних спільнот, так і унікальні (їх поява або відсутність викликана специфічними культурними нормами у комунікативних сферах, наприклад, подяка після відвідин події *Danksagung* у Німеччині).

Таким чином, сфера комунікації є лише одним (на відміну від принципів функціональної стилістики, не основоположним) критерієм класифікації та аналізу текстів. Процеси формулювання тексту не лише корелюють з вимогами до комунікації в певній соціальній сфері, вони також виражають стратегічні рішення автора і не означають механічний пошук мовних одиниць у свідомості людини та їхню інтеграцію у певні текстові структури, а, навпаки, вимагають від автора творчого підходу до вибору мовних засобів, які б гарантували успішну реалізацію наміру автора у жанровій формі через текст. Комунікативно-прагматичний підхід до аналізу текстів має спрямування згори-вниз (top-down): хоча текст, його структури і формулювання залишаються в центрі описової моделі, вони аналізуються лише у співвіднесеності з факторами інтеракції між партнерами комунікації, тобто залежно від соціальних та комунікативних умов ситуації, в якій продуцент та реципієнт (кожен з яких має психологічні та соціальні особливості) взаємодіють.

Література:

1. de Beaugrande R., Dressler W. Einführung in die Textlinguistik. Tübingen : Niemeyer, 1981. 303 S.
2. Ehlich K. Muster und Institution. Tübingen : Gunter Narr Verlag, 2001. 256 S.
3. Fix U., Poethe H., Yos G. Textlinguistik und Stilistik für Einsteiger. Ein Lehr- und Arbeitsbuch. 3. Aufl. Frankfurt am Main : Lang, 2001. 216 S.
4. Heinemann W., Viehweger D. Textlinguistik: Eine Einführung. Berlin / Boston : de Gruyter, 1991. 310 S.
5. Luckmann T. Kommunikative Gattungen im kommunikativen Haushalt einer Gesellschaft. Der Ursprung der Literatur. Hrsg. Smolka-Koerdt G., Spangenberg P., Tillmann-Bartylla D. München, 1988. S. 279–288.

І. М. Дабагян
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Л. І. Павловська
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

КОМУНІКАТИВНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕРЕКЛАДАЧА В РЕАЛЬНОМУ ТА ВІРТУАЛЬНОМУ ПРОСТОРИ

В сучасну епоху спостерігається ситуація, коли, з одного боку, з'являється велика кількість можливостей для реалізації у професійній діяльності та у житті, а з іншого боку, практичне здійснення таких можливостей часто пов'язано із значними труднощами, для подолання яких потрібними можуть бути нові, ще невідомі способи. Відомі методи також можуть допомагати тільки в обмеженій кількості ситуацій, як правило, з врахуванням індивідуальних особливостей людей, які використовують ці можливості, а також зважуючи на конкретні обставини, що склалися у відповідний момент. Подібна ситуація потребує різнопланових досліджень з метою виявлення особливостей, які після узагальнення можуть враховуватись в процесі розробки навчальних матеріалів та планування навчального процесу у відповідних загальноосвітніх та професійних навчальних закладах [1; 2].

Професія перекладача, яка є складною та пов'язаною з різноманітнішими професійними ситуаціями також зазнає в сучасну епоху значних змін [3]. Інформаційні технології в деякій мірі полегшують встановлення професійних контактів між перекладачами та замовниками перекладів, а також пошук необхідної для здійснення перекладу інформації. В той же час в багатьох видах діяльності спостерігається ситуація, коли за допомогою інформаційних технологій стає можливим створення складних за своїм змістом та структурою документів (текстів). Такий складний за змістом та структурою документ може в подальшому ставати основою для створення стандартизованих документів, в які вносяться тільки окремі зміни, пов'язані з конкретною ситуацією. За умови використання інформаційних технологій може створюватись велика кількість подібних документів, з яких значна частина є стандартизованою та майже незмінною та може містити значні за обсягом тексти. Такі документи можуть знаходити використання у масовій діяльності, наприклад, це чеки, рахунки, рекламні матеріали, квитанції тощо. Ці документи можуть мати найрізноманітніші

зміст, обсяг та графічну форму. За умови масового використання це не може викликати значні проблеми. Перекладач, однак, у своїй професійній діяльності може зустрічатись з незначною кількістю таких документів. Перекладач не має, як правило, готових форм таких документів, те, що в процесі створення документа може здійснюватись автоматично, для перекладача стає індивідуальною роботою, може потребувати значних зусиль, часу, пошуку відповідних інформаційних джерел. Така робота над перекладом подібних документів потребує відповідного планування, яке може значно відрізнятись від планування перекладачем роботи над іншими текстами.

Також перекладач, хоч і може за допомогою інформаційних технологій здійснювати свою діяльність майже автономно, однак як людина, яка займається економічною діяльністю, він потребує також різноманітніших «живих контактів». Така проблема може знаходити рішення через співробітництво перекладача з різними організаціями та об'єднаннями різних громадян та фахівців [4]. Подібні контакти можуть встановлюватись вже на початковому етапі професійної діяльності перекладача, навіть за таких умов, коли перекладач ще не забезпечений в достатній кількості роботою за фахом та вимушений займатись іншими видами діяльності.

Висновки. На сьогодні спостерігаються значні зміни у професійній діяльності перекладача. З одного боку, нові особливості пов'язані з широким застосуванням інформаційних технологій. З іншого боку, самостійна професійна діяльність перекладача потребує встановлення широких контактів, що навіть за умови електронних інформаційних технологій пов'язано з необхідністю пошуку «живих» зв'язків у професійному суспільстві. Такі особливості професійної діяльності перекладача можуть бути об'єктом різнопланових подальших досліджень.

Література:

1. Дабагян І. М. Особистий професійний розвиток студентів: навчально-виховні аспекти / І. М. Дабагян // Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки. - 2018. - Вип. 81(3). - С. 129-132.
2. Дабагян І. М., Павловська Л. І. Індивідуальні особливості студентів в процесі професійної підготовки до конкретних видів діяльності. *Herald pedagogiki. Nauka i Praktyka* # 52 (02/2020). 2020. – С. 30-31.
3. Мирам Г. Э. Профессия: переводчик. К.: Эльга, Ника-Центр, 2006. – 160 с.
4. Kübler H.-D. *Mythos Wissensgesellschaft. Gesellschaftlicher Wandel zwischen Information, Medien und Wissen. Eine Einführung.* Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2005. – 220 S.

O. Demydenko

*Associate Professor, Pedagogical Sciences, PhD
Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, Kiev, Ukraine*

I. Tikan

*Associate Professor, Pedagogical Sciences, PhD
Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, Kiev, Ukraine*

M. A. Candel-Mora

*Full Professor, Doctor of Applied Linguistics
Universitat Politècnica de València, València, Spain*

M. L. Carrió-Pastor

*Full Professor, Doctor of Applied Linguistics
Universitat Politècnica de València, València, Spain*

R. Casañ-Pitarch

*Assistant Professor, Doctor of Applied Linguistics
Universitat Politècnica de València, València, Spain*

TELECOLLABORATIVE PROJECT WORKS FOR LANGUAGE LEARNING AND INTERCULTURAL COMPETENCE

In our fast moving world learning goes hand in hand with technology that helps to make teaching more dynamic, flexible, personalized and facilitates more effective learning processes. The development of communication technologies has opened new resources and opportunities as well as new challenges for educators. In this sense, telecollaboration in foreign languages learning has become a promising educational tool for students and teachers from different countries working and learning together online.

The objective of this paper is to introduce a sample of a telecollaborative project work that aims at enhancing learners' foreign language competence as well as developing their intercultural competence by working together with other students whose nationality and mother tongue are different.

Telecollaboration is a hyponym of virtual exchange, and it consists in the use of technology to connect geographically distant students and teachers to have virtual encounters and work on lessons and activities [1, 401]. By connecting teachers and students in different countries through interactive online tools (video conferencing, chat, forum, blogs), telecollaboration provides an engaging environment for learning and practicing foreign language skills, for developing their intercultural competence through a project-based approach. Thereby, this research is focused on the impact of a telecollaborative project work not only on learning foreign language by students of different cultural

background, but also on how it can help student enhance their intercultural and digital competences.

Communicative success during preparing collaborative projects, according to Telecollaboration for Intercultural Language Acquisition Consortium [3] depends on how well students are able to cope with various communicative challenges:

- cognitive divergence (linguistic-communicative knowledge and skills: grammatical, socio-linguistic, discourse, strategic; requirements of performance in general and situation-specific; background knowledge: cultural, subject specific, episodic, contextual; conceptualization of communication genres; conceptualization of the current communicative situation),

- emotional divergence (speaker's emotional (pre-)disposition, emotional relationship between the speakers, emotional attitude towards specific manifestations of cognitive forces),

- behavioral divergence (body language, general appearance)

The concept of intercultural competence, as stated by UNESCO, refers to having adequate relevant knowledge about particular cultures, as well as general knowledge about the sorts of issues arising when members of different cultures interact, holding receptive attitudes that encourage establishing and maintaining contact with diverse others, as well as having the skills required to draw upon both knowledge and attitudes when interacting with others from different cultures [4, 16].

The basic features of project-based telecollaborative learning are problem-solving, collaboration, teamwork, critical thinking. According to The Buck Institute for Education [6], it challenges learners to complete tasks that are cognitively, interpersonally and communicatively demanding, providing an interdisciplinary framework, that characterizes the content and language integrated learning.

The research experiment was implemented into the educational process of Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute and the Polytechnic University of Valencia during the spring term in 2020, in which 52 Ukrainian and Spanish students were engaged in a telecollaborative program – 32 were master degree students at Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, whereas the remaining 20 were bachelor engineering students at Polytechnic University of Valencia. Our students were engaged in a project work which consisted in the creation of a blog on the topic 'Sustainable Development Today'. The tools used in this project were some offered by Google: Classroom, Hangouts, Blogger, Drive, and Docs.

In order to measure their progress, students took pre-tests before the project started and will take post-test after its completion. There were 3 language-oriented tests, 1 test for measuring digital skills and 1 test for measuring

participants' intercultural skills. The test on Intercultural Competence, provided by the Organizational Behaviour Group [5] aimed at analysing students' perception of a foreign culture and how they cope with it during the completion of a project work in a virtual environment. It was used to assess learners' willingness to engage, cognitive flexibility and openness, emotional regulation, tolerance of uncertainty, self-efficacy, and ethnocultural empathy.

Intercultural competence enables students to interact both effectively and in a way that is acceptable to others when they are working in a group whose members have different cultural backgrounds, where 'cultural' may denote all manner of features, including the values and beliefs, their national, regional and local customs and, in particular, attitudes and practices that affect the way they work [2]. It is expected that students who participate in this virtual exchange program will enhance their progress considering foreign language learning, digital and intercultural competences by taking an active part in telecollaborative project work.

References:

1. Sadler R. Twelve years of telecollaboration: What we have learnt/ Sadler R., Dooly M. // *ELT Journal*. – 2016. – 70(4). – P. 401–413.
2. INCA Project. Intercultural Competence Assessment. – 2004. – Retrieved from: <https://ec.europa.eu/migrant-integration/librarydoc/the-inca-project-intercultural-competence-assessment> [Accessed 24 February 2020].
3. Intercultural communication and competence Development / Telecollaboration for Intercultural Language Acquisition (TILA). – 2013. – Retrieved from: <http://www.tilaproject.eu/>
4. Intercultural competences: Conceptual and operational framework. – Paris: UNESCO, 2013. – 45 p.
5. Piasentin K. Assessing Cross-Cultural Competence Implications for Selection and Training in the Canadian Forces / K. Piasentin // Organizational Behaviour Group Socio-Cognitive Systems Section. – Toronto, 2012. – 130 p.
6. The Buck Institute for Education. Project based learning: A guide to standards-focused project based learning for middle and high school teachers (2nd, Ed.). – Oakland, CA: Wilsted & Taylor, 2003.

О. В. Дзикович
доцент, кандидат філологічних наук
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

АКТУАЛІЗАЦІЯ ТА НЕОЛОГІЗАЦІЯ ЛЕКСИЧНОГО СКЛАДУ ПІД ЧАС «КОРОНА-КРИЗИ»

Виникнення неологізмів та підвищення частотності вживання певних лексичних одиниць нерозривно пов'язані з певними, історичними, суспільно-політичними, економічними, природними, кризовими, воєнними тощо подіями, що спричинюють або появу нового концепту, або розширення вже існуючого поняття чи явища. Не винятком є сьогodнішня ситуація, що пов'язана з масштабною пандемією коронавірусної хвороби [1], яка торкнулась усього світу і циркуляція якої в людській популяції була до грудня 2019 року невідомою.

На сьогодні не існує жодного каналу масової інформації, новинного сайту, соціальної мережи, друкованого новинного видання, радіо-станції тощо, де не оприлюднювались актуальні дані, події, дослідження, результати опитувань, медичні статистичні зрізи та інше за вищезгаданою тематикою.

Наразі станом на 30 березня 2020 року у світі виявлено цю хворобу у 180 країнах та зареєстровано 768 тисяч випадків інфікування [2].

За кількістю захворювань Німеччина входить у п'ятірку «лідерів» [2], що спричинило масові суспільні зміни та економічну кризу, кинуло виклик медичній, торгівельній освітній системі тощо. Тож не дивно, що лексичний склад носіїв мови цієї країни також зазнав змін та поповнень.

Розглянемо деякі німецькомовні приклади, що демонструють підвищення частотності вживання тих чи інших слів та словосполучень, а також виникнення неологізмів, утворення контамінацій та модифікацій.

Так, серед часто використовуваних лексем в німецькій мові, що існували зі своїм прямим значенням, але значно актуалізувались за останній місяць, можемо зафіксувати такі, як:

die Schutzmaske (захисна санітарна маска), *die Quarantäne* (карантин), *das Desinfektionsmittel* (дезінфікуючий засіб), *das Homeoffice* (режим роботи на віддаленому доступі, робота з дому), *die Ausgangssperre* (обмеження на вихід з дому та зустрічі з іншими людьми), *der Virologe* (вірусолог), *die Pandemie* (пандемія), *der Virus* або *der Corona-Virus* (корона-вірус) тощо.

Медичні терміни та лексика побутового медичного дискурсу превалюють навіть у найпростіших комунікативних ситуаціях та використо-

вуються комунікантами різного віку, статі, соціального походження, когнітивного рівня, територіальної приналежності тощо. Яскравими прикладами сплеску такої лексики є слова та вирази типу:

grippeähnliche Symptome zeigen (проявлятися у симптомах, схожих на грип), *Kurzatmigkeit, Atemnot, Atemstillstand* (задишка, зупинка дихання), *sich in häuslicher Quarantäne befinden* (знаходитися на домашньому карантині), *Überträger sein* (бути носієм інфекції), *eine Vorerkrankung haben* (мати захворювання, що ускладнюють перебіг хвороби), *milde Symptome haben* (перенести в легкій формі), *anfällig für Infektionen sein* (бути особливо вразливим та чутливим до інфекції), *zur Risikogruppe gehören* (бути у групі ризику), *schnelle Ausbreitung des Virus* (швидке розповсюдження вірусу), *das geschwächte Immunsystem* (послаблений імунітет), *Augen oder Nase reiben* (терти очі або ніс), *die Ansteckung vermeiden* (уникнути інфікування), *häusliche Absonderung* (самоізоляція, домашній карантин), *sich gründlich Hände waschen* (ретельно мити руки), *in den Arm niesen* (чхати у лікоть), *die Tröpfcheninfektion* (повітряно-крапельна інфекція) і тому подібне.

Найцікавішими з точки зору словотвору, неології, стилістики та прагматики є лексичні одиниці, що увійшли до складу німецької мови за останній період і не вживалися раніше, або існували досі, але вживалися з іншим відтінком значення. Важливо зауважити, що такі новоутворення часто мають в німецькій мові функцію семантичної компресії та сприяють реалізації мовної економії, в той час, як українські відповідники відзначаються більш широким лексичним обсягом. Серед них варто виділити, наприклад, такі:

die Corona-Krise – криза в різних сферах, спричинена коронавірусною хворобою, та її розповсюдженням у світі;

Corona-Maßnahmen (Pl.) – заходи, що призначені на попередження, боротьбу та усунення негараздів, спричинених коронавірусною хворобою;

die Corona-Party – вечірка, що влаштовується дистанційно, за допомогою он-лайн підключення та уможливорює віртуальну присутність декількох осіб в мережі;

der Covidiot – особа, що надмірно панікує через пандемію коронавірусу або ігнорує правила захисту від інфекції;

das Hamstern – від дієслова *hamstern* – панічно скуповувати товари у магазинах та аптеках з метою зробити запаси «про всяк випадок»;

der Clorapier-Hamsterer – той, хто без причини скуповує туалетний папір;

Corona-Kliniken (Pl.) – лікарні, що приймають людей з підозрою на коронавірусну інфекцію, роблять тести та госпіталізують за потребою;

Corona-Folgen (Pl.) – наслідки, спричинені коронавірусною хворобою, та її розповсюдженням у світі;

Coronaferien (Pl.) – вимушені карантинні заходи під час епідемії, що відправили учнів, студентів та робітників на незаплановані канікули та у відпустку;

das Corona-Chaos – безлад, хаос та паніка що відбуваються у родинях, містах, країнах, світі, спричинені коронавірусною хворобою.

Як бачимо, більшість таких неолексем – це іменники, проте наявні й інші частини мови, наприклад: *coronamäßig*, *coronös*, *coronig*, *coronahaft* (пов'язаний з коронавірусною інфекцією), *coronageplagt* (той, хто страждає на захворювання, або постраждав від наслідків), *coronalos* (позначення країни, регіону, міста, району, в якому не виявлено випадків захворювання), *hamstern* (див вище) та інші.

Як видно, такий позамовний чинник, як коронавірусна пандемія не лише завдав удару по здоров'ю населення та всесвітній економіці, але й збагатив сучасну мову.

Література:

1. Coronavirus disease 2019 (COVID-19). Situation Report – 23. – Електронний ресурс. – Режим доступу: https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200212-sitrep-23-ncov.pdf?sfvrsn=41e9fb78_2
2. Карта поширення коронавірусу / Новинна платформа. – Журнал НВ. – Електронний ресурс: Режим доступу: <https://nv.ua/ukr/world/countries/koronavirus-karta-poshirennya-v-rezhimi-realnogo-chasu-30-bereznnya-ostanni-novini-50072008.html>

Л. С. Івашкевич
доцент, кандидат філологічних наук
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

ПОСТРЕДАГУВАННЯ, ЛОКАЛІЗАЦІЯ, ТРАНСКРЕАЦІЯ... ЩО ДАЛІ?

Перекладацька індустрія пропонує широкий спектр мовних послуг: це і спеціалізований переклад, і локалізація ПЗ, і менеджмент термінології, і субтитрування, і постредагування машинного перекладу, і – досить нове для багатьох компаній слово – транскреація. До того ж, ці послуги інколи радикально протилежні за своєю суттю. Так, на одному полюсі знаходиться обробка машинного перекладу або переклад технічної документації з використанням перекладацької пам'яті – майже механічна робота, де потрібні уважність та точність, на іншому – транскреація, яка передбачає подекуди навіть майже повне переписування тексту з метою його культурної адаптації до цільової аудиторії [3, с. 9-11].

Чому ж послуг так багато, чи повинні всіма ними займатися перекладацькі компанії, чи потрібно на відповідних відділеннях закладів вищої освіти готувати спеціалістів для кожної з цих послуг окремо, чи ж якихось універсальних «перекладачів»?

На нашу думку, всі перераховані вище види мовної діяльності все ж належать до перекладу, якщо розглядати його, вслід за перекладознавицею Крістіане Норд [2], через призму виконання тієї чи іншої комунікативної мети у цільовій мові. Є текст мовою оригіналу, є необхідність створення тексту цільовою мовою задля досягнення певної мети – раніше це називалося перекладом, тепер це в індустрії називається якоюсь красивою та вузькою назвою відповідно до послуги, яку надають перекладацькі компанії. І це зрозуміло, адже кожна послуга вимагає залучення певних конкретних інструментів та спеціалістів і передбачає певну конкретну оплату їх праці. І перекладацька компанія повинна обґрунтувати клієнту, чому якісне виконання комунікативного завдання буде пов'язане саме з такими витратами. Тому і з'явилося так багато «підвидів» перекладу.

Крім того, на ринку перекладацької праці є не лише компанії. Є й одиничні перекладачі-фрилансери, які надають лише один або кілька видів послуг, а не весь спектр. Наприклад, є спеціалісти з постредагування МТ або з транскреації. Часто послуги фрилансерів дешевші, оскільки не потрібно платити за посередництво. Замовнику доводиться зважувати ціну, переваги та ризики, обирати, кому віддати завдання на виконання.

Конкуренція має свої плюси, але має і мінуси: бажання зекономити нерідко призводить до того, що замовник обирає ненадійний варіант, внаслідок чого порушуються дедлайни, виникають конфліктні ситуації, отриманий мовний продукт виявляється недостатньо якісним або взагалі не виконує потрібну комунікативну мету.

Дуже життєвий приклад реалізації такого сценарію — коли замовник, прагнучи знизити витрати, вдається до машинного перекладу і надсилає перекладачу вже «майже готовий» «цільовий» текст для постредагування. Постредагування оплачується значно менше, адже замовник вже вклав ресурси в оплату машинного перекладу і вважає, що на людському ресурсі має право зекономити. Однак, замовник все ж очікує належної якості цільового тексту, і перекладачу-постредактору, який взявся за таке замовлення, часто доводиться за попередньо домовлену невелику платню мало не переписувати «вже перекладений» текст заново, щоб довести його таки до потрібного стану.

Для перекладачів це проблема. І не лише фінансова, хоч і ця сторона справи, звісно, дуже важлива. Це також проблема психологічна — перекладачі відчують себе обманутими та безпорадними, адже економлять саме на них. Із фахівців своєї справи вони у такій ситуації перетворюються на обслугову для машини.

Але, на нашу думку, це не значить, що машинний переклад — це зло. Навпаки, це важливе досягнення людства, яке потрібно розумно і людяно використовувати.

Я бачу майбутнє галузі перекладу у розвитку чогось на зразок центрів мовного консультування, до яких звертатимуться замовники, формулюючи свою мету. І відповідно до цієї мети мовні експерти центру обиратимуть той чи інший варіант реалізації завдання. Приміром, якщо це дуже об'ємна технічна документація, яку майже не читають люди — розумно і навіть потрібно використовувати МТ з мінімальним постредагуванням, щоб не витратити людський час та зусилля на її переклад. Такий мовний центр міг би фахово вирішити, чи у даному випадку потрібен звичайний переклад, чи транскреція, підібрав би потрібних спеціалістів і виконав би замовлення, врахувавши, перш за все, його комунікативну мету. Рішення про те, які саме перекладацькі ресурси та інструменти використовувати, повинні приймати ті, хто власне виконує роботу і гарантує якісний результат. Перекладацьким компаніям, які наразі виконують подібну роль, стоять на заваді ринкові фактори — намагання замовників зекономити, роздрібненість ринку лінгвістичних послуг, демпінгування цін фрилансерами. Логіка ж розвитку галузі така — об'єднання всіх видів лінгвістич-

ної роботи з текстом під одним дахом, фаховий аналіз, вибір найкращих спеціалістів та інструментів, забезпечення потрібного комунікативного результату опитимальним шляхом.

І саме таке сприйняття своєї професії потрібно розвивати нинішнім перекладачам. Треба виховувати у собі нову самосвідомість — свідомість мовного експерта, який, з одного боку, розуміє комунікацію та мовну складову в ній, з іншого — оперує сучасними методами та техніками вирішення найрізноманітніших комунікативних завдань. Такий образ майбутнього «перекладача» слід формувати і в суспільній думці, таких спеціалістів варто готувати в освіті. Детальніше про таке ставлення до перекладу як виду діяльності у майбутньому можна прочитати німецькою у статті докторки Сильвії Ганзен-Шірра з Університету Майнц “Neue Kompetenzen, neues Selbstbewusstsein” [1].

Література:

1. Neue Kompetenzen, neues Selbstbewusstsein. Vom Übersetzer über den Post-Editor zum Sprach-Consultant / Prof. Dr. Silvia Hansen-Schirra. MDÜ. Zeitschrift für Dolmetscher und Übersetzer. 2/17 S.14-17
2. Nord, Christiane. Fertigkeit Übersetzen Ein Kurs zum Übersetzenlehren und -lernen Lernen und Lehren. BDÜ Fachverlag, 2010, 245 S.
3. Sattler-Hovdar, Nina. Translation – Transkreation: Vom Über-Setzen zum Über-Texten. Bundesverband der Dolmetscher und Übersetzer e.V. (BDÜ), 2016, 169 S.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ АВТЕНТИЧНИХ АУДІОВІЗУАЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Аудіовізуальний метод є продуктом соціального замовлення суспільства ХХ ст., періоду появи та подальшого інтенсивного розвитку технічних засобів навчання. Характерною рисою цього методу є інтенсивне залучення засобів слухової та зорової наочності, що мають забезпечити прискорений зорово-слуховий синтез шляхом семантизації та активізації навчального матеріалу. Аудіовізуальний формат подання інформації, як елемент інтенсивної практики навчання набуває значного поширення в ХХІ ст. завдяки популяризації ідеї автономії навчання іноземних мов в умовах програм академічної мобільності та концепції змішаного навчання [1], що робить необхідним створення умов для швидкого та ефективного вивчення мови як в аудиторії, так і поза її межами.

Англійська мова професійного спрямування спирається на мову (лексику та граматичні особливості), жанр та дискурс спеціальних текстів. Автентичні аудіовізуальні матеріали характеризуються природністю лексичного наповнення та граматичних форм [4, с. 54]. Вони ілюструють випадки автентичного слововживання та, хоча і не призначені спеціально для навчальних цілей, можуть бути використані у процесі навчання іноземних мов. Ефективність використання автентичних аудіовізуальних матеріалів, як засвідчує практика, залежить від врахування деяких загальних критеріїв їх відбору, а саме:

- 1) відповідності матеріалів цілям та завданням навчальної програми курсу (залежно від його специфіки та професійного спрямування);
- 2) забезпечення якісного міжкультурного ділового спілкування в рамках відібраного матеріалу;
- 3) відповідності інтелектуальному рівню та потребам майбутнього фахівця в іншомовному спілкуванні.

Процес роботи з аудіовізуальним матеріалом можна умовно поділити на 4 етапи: подання, пояснення, закріплення та розвиток. Подання зумовлює глобальне (інтуїтивне) сприйняття матеріалу. Пояснення включає поетапне опрацювання зорово-слухового ряду, націлене на повне засвоєння змісту та зорово-слуховий синтез. Закріплення веде до створення мовленнєвих автоматизмів.[3, с.101]. Розвиток включає формування мов-

ленневих вмінь на базі набутих навичок та має кінцевою метою вільне говоріння в межах теми уроку та відпрацьованих ситуацій повсякденного чи професійного спілкування.

Слід зауважити, що підготовка системи вправ відповідно до вказаних етапів стає дуже важливою складовою роботи викладача.

Розглянемо як приклад процес роботи із відеоресурсом «What is a virus? How do viruses work?» [2], який може бути використаний з метою формування мовних вмінь при вивченні курсу «English for Careers. Medicine».

Система вправ першого діагностично-підготовчого допереглядювого етапу опрацювання аудіовізуального матеріалу можуть містити:

1) вправи, спрямовані на подолання труднощів лінгвістичного характеру: визначення значення ключових слів (*inhale, self-replicate, bacteria, etc*) за допомогою словотворчої здогадки; визначення контекстного значення різних лексичних одиниць та граматичних конструкцій;

2) вправи, спрямовані на зняття труднощів психологічного характеру: true or false statements (розвиток прогностичних вмінь), комунікативні вправи (обмін досвідом, обговорення теми відеоресурсу в парах чи у групі)

Most scientists accept that viruses are not living but a complex collection of organic matter that is able to self-replicate (T/F)

Перегляд відеоресурсу (змістово-процесуальна ланка пояснення та розвитку) відбувається в 2 етапи:

1) студенти переглядають відео без субтитрів та виконують вправи на розуміння (тестові запитання множинного вибору, заповнення пропущених слів, хибні твердження, тощо);

Viruses mostly consist of a shell made of _____ (protein; protean; protease) which inside contains either DNA or RNA...

2) студенти переглядають відео із включеними субтитрами та перевіряють свої відповіді.

Післяпереглядювий (контрольно-коригувальний) етап може включати: фонетичні вправи (тренування правильної вимови, парні слова, знаходження зайвого слова, тощо); тренувальні вправи (написання загального викладу (summary) змісту відео, відповіді на запитання, рольові ігри). Важливою частиною післяпереглядювого етапу є продуктивні види діяльності: опис, створення власного відео/презентації за темою «How viruses work»).

Автентичні аудіовізуальні матеріали є вагомою ланкою на шляху до опанування необхідних компетентностей майбутніх фахівців. По-перше, їх використання стимулює студентську автономність та проактивність. По-друге, використовуючи професійно-орієнтовані аудіовізуальні

ресурси викладач імплементує студентоцентрований підхід в реалізацію навчальної програми, вдосконалюючи мовнокомунікативну компетентність студентів. Через послідовне залучення аудіовізуального аспекту у процес вивчення іноземної мови студенти набувають лінгвокультурологічної компетентності, мають змогу сформувати власне емоційне сприйняття іншомовного інформаційного повідомлення та зрозуміти прагматику спілкування комунікантів.

Література:

1. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/344>. – 2013.
2. Nathan Winch-ScienceyStuff. What is a virus? How do viruses work? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=7KXHwhTghWI&t=9s>
3. Richards Jack C. Approaches and methods in language teaching/ Jack C. Richards and Theodore S. Rodgers – 2nd ed. Cambridge Language Teaching library/ Cambridge University Press, 2007, p. 71-141.
4. Tarnopolsky O. Constructivist Blended Learning Approach to Teaching English for Specific Purposes/ O.Tarnopolsky. – London: Versita Ltd, 2012. – 227 p.

PECULARITIES OF BUSINESS ENGLISH AT UNIVERSITIES

Without a doubt, knowledge of English for business communication will increase the chances of successful employment and pursuing a career in the modern world.

Business English is necessary for corporate communication, as well as conducting business correspondence in English. Business correspondence is the design of business documents where a clear structure is important. Use of Business English phrases, as well as idioms will make your speech literate

Specific features and structure of a business English course

During the classes students perform various tasks such as:

- making business-oriented dialogues using the rules of speech etiquette in English, as well as using clichés and phrases of business English;
- reading business documents in English without a dictionary to search for information;
- work with texts according to the specialty (including phrases and idioms of business English);
- study grammar in use, including the grammatical structures necessary in oral and written forms of business communication
- study business communication vocabulary, including specialized phrases of business English;
- Native language equivalents of basic words, idioms and phrases of business English related to the field of professional communication.

However, it should be borne in mind that the studying business English vocabulary does not include the study of highly specialized vocabulary, which is used in specific areas of business (medicine, law, tourism). Accordingly, the Business lessons include only vocabulary of business English, which is necessary in standard situations.

Regarding the student's level of the language necessary to start learning business English, it should be noted that one can even start with a level of knowledge of general English. Nevertheless, it is desirable to have a level not lower than Pre-Intermediate for a more productive study of the course, the correct construction of sentences, and also the use of specialized vocabulary.

Basically, a business English course at university develops the following skills:

- drafting a resume and cover letter;
- conducting an interview;
- conducting business correspondence and corporate documentation using business English phrases;
- telephone communication;
- rallies, negotiations.

When teaching English at the faculty, general language and professional language training should be carried out in a complex. The content of the training should involve reading authentic texts from the very beginning and using them as a means of teaching oral speech. The communicative competence of the students in English should be professionally oriented. For example, teaching English to law students implies developing their necessary professional competence.

Achieving this goal is possible owing to special teaching methods that are aimed to develop lexical and grammatical material in case studying, role games and real life dialogues.

References:

1. Інтернаціоналізація українських університетів у розрізі англійської мови: Проект «Англійська мова для університетів» / Род Болайто та Річард Вест. – К.: «Видавництво «Сталь», 2017. – 154 с.
2. Методика викладання іноземних мов та їх аспектів у вищій школі: підручник / О.Б. Тарнопольський, М.Р. Кабанова. – Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2019. – 256 с.

І. Г. Козубська
кандидат філологічних наук
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний університет імені Ігоря Сікорського»

МІЖТЕКСТОВІ ЗВ'ЯЗКИ В НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ СТАТТЯХ

Основним призначенням будь-якої наукової статті є представлення нового знання як результату пізнавально-творчої діяльності вченого і це нове знання виникає завжди як продовження вже відомих текстів, як реакція на них. Саме тому кожен новий текст в процесі своєї появи включається в міжтекстові зв'язки – посилання до іншого конкретного тексту, виражені за допомогою певних словесних прийомів. «Жоден текст не може виникнути на пустому місці, він обов'язково зв'язаний з уже існуючими текстами. Все, що було уже сказано, написано, є базою, основою, необхідною передумовою і умовою існування для заново утворюваних вербальних текстів, а значить, є системоутворювальним фактором при створенні мовленнєвого твору [2, с. 137].

У процесі аналізу науково-технічних статей були виявлені найчастотніші міжтекстові маркери:

1) цитати: *VR can be defined as “the sum of the hardware and software systems that seek to perfect an all-inclusive, sensory illusion of being present in another environment” (Biocca & Delaney, 1995) [4].*

2) непряма мова: *Table 1 in Hsieh et al., which describes baseline anthropometrics of both groups in their study, showed that baseline body weight (BW) differed with a high degree of statistical significance ($p < 0.001$) based on the comparison of groups using a *t* test, which, by definition, is very unlikely to occur under randomization [3, с. 1].*

3) фонові посилання: *Studies [13,14] recently reported that Mg also possesses antibacterial function due to the increase in pH value during its degradation. Brown et al. [15] prepared porous PLGA/Mg scaffolds using a solvent casting and salt leaching method [5, с. 567].*

Співвіднесеність запозиченого змісту та оформлення того чи іншого посилання може визначатися особливими позамовними факторами, що впливають на формальну сторону. Тут може відігравати свою роль бібліографічна, редакційна і навіть культурно-національна традиція, а також індивідуальність науковця, який тяжіє до підкресленої точності і сумлінності при вираженні наступності [1, с. 60].

Помічено, що хоча цитата має доволі великий інтертекстуальний потенціал в силу того, що вона здатна коротко і точно передати сутність наукової концепції, на яку спирається автор нового тексту, все ж таки в науково-технічних статтях виражена тенденція до зменшення кількості цитат у порівнянні з непрямою мовою, а також до переважання фонових посилань, кількість яких, як правило, значно перевищує кількість прямої мови і цитат.

Отже, міжтекстові зв'язки є необхідною властивістю науково-технічних текстів, що сприяє розширенню та поглибленню їх смислового змісту.

Література:

1. Чернявская В. Е. Интерпретация научного текста: учебное пособие / В. Е. Чернявская – М.: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2010. – 128 с.
2. Чуприна Н. Н. Дифференциация категорий интертекстуальности и интертекста / Н. Н. Чуприна // Вісник ХНУ. – 2010. – № 930. – с. 136-140.
3. Mestre L. M., Dickinson S. L., Golzarri-Arroyo L., Brown A. W. and Allison D. B. Data anomalies and apparent reporting errors in 'Randomised controlled trial testing weight loss and abdominal obesity outcomes of moxibustion' / L. M. Mestre, S. L. Dickinson, L. Golzarri-Arroyo, A. W. Brown and D. B. Allison // BioMed Eng Online. – 2020. – 19:11. – doi: 10.1186/s12938-020-0753-z.
4. Radianti J., Majchrzak T., Fromm J. and Wohlgenannt I. A systematic review of immersive virtual reality applications for higher education: Design elements, lessons learned, and research agenda / J. Radianti, T. Majchrzak, J. Fromm and I. Wohlgenannt // Computers and Education. – Volume 147. Retrieved from: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0360131519303276>.
5. Torabinejad M., Ung B. and Kettering J. In vitro bacterial penetration of coronally unsealed endodontically treated teeth / M. Torabinejad, B. Ung and J. Kettering // Journal of Endodontics. – 1990. – Volume 16, Issue 12. – pp. 566-569.

ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ОДНОГО З ЕФЕКТИВНИХ ЗАСОБІВ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Ми живемо в епоху цифрових технологій, яка не тільки змінила умови життя, ставлення до навчання та до освіти в цілому також змінилося. Сьогодні викладач має організовувати навчальний процес так, вибрати такі методи та форми навчання, щоб вони були сучасними, цікавими та сприяли підвищенню мотивації студентів до вивчення іноземних мов. Тепер інформаційні технології не є привілеєм для обраних, вони доступні для кожного, оскільки стали значно дешевшими. Отримати доступ до інформації в мережі Інтернет можливо через різноманітні мобільні пристрої, такі як ноутбук, iPhone, планшет, ПК завдяки бездротовим технологіям, таким як Wi-Fi, Bluetooth, GPS, 3G, 4G. Студенти та викладачі можуть отримати доступ до великої кількості різних навчальних матеріалів в будь-який зручний для них час та з будь-якого місця. Інформаційно-комунікаційні технології, які використовуються в системі освіти, умовно можна розділити на два типи: апаратне забезпечення та програмне забезпечення. До першого типу належать: комп'ютери, сканери, принтери, відеокамери тощо, а до другого – електронні підручники, інформаційні сайти, тренажери, пошукові системи Інтернету тощо.

Використання Інтернет ресурсів для викладання англійської мови сьогодні стало не тільки вдалим доповненням до традиційних методів навчання, але також невід'ємною частиною навчального процесу в закладах вищої освіти всього світу. Всесвітня мережа стала невід'ємною частиною сучасної реальності, Інтернет містить величезну кількість інформації, пропонує безліч можливостей. Викладач за допомогою інтернет ресурсів може створити реальні життєві ситуації на занятті, які сприяють підвищенню інтересу студентів до вивчення нового лексичного та граматичного матеріалу. Таким чином, використання інформаційно-комунікаційних технологій, без яких сьогодні важко уявити заняття з іноземної мови, дозволяє викладачу в повному обсязі реалізувати низку педагогічних, методологічних та психологічних принципів навчання.

Викладач може створити та використовувати презентацію для пояснення нового матеріалу замість того, щоб використовувати звичайну дошку, це допоможе провести заняття на якісно новому рівні та вирішити задачу з використанням наочного матеріалу. Використовуючи сучасні он-лайн платформи кожен викладач може скласти та вести списки груп своїх студентів, проводити оцінювання студентів за допомогою тестів та відстежувати їх прогрес в опануванні того чи іншого розділу навчальної дисципліни. Слід пам'ятати, що інформаційні технології це не метод викладання, а інструмент, який допомагає викладачам покращити рівень викладання мови та зробити навчальний процес цікавим для студентів. В результаті впровадження інформаційних технологій в навчальний процес змінилися не тільки відносини між викладачем та студентами, але також змінилася роль викладача, характер та зміст навчання було переглянуто.

Цифрові технології змінюються, стають все більш досконалішими та водночас простими у використанні дуже швидко. Завдяки використанню сучасних цифрових технологій заняття з англійської мови перестають бути нудними, як це було раніше, коли викладач просто пояснював новий матеріал та робив записи на дошці. Студенти значно більше та активніше працюють на занятті, застосування мультимедійного контенту сприяє підвищенню не тільки зовнішньої, але також внутрішньої мотивації студентів. Сучасні студенти сприймають цифрові технології як невід'ємну частину свого повсякденного життя, вони використовують Інтернет не тільки для навчання, але також для комунікації, для отримання інформації. Вивчення іноземної мови тепер відбувається завдяки використанню сучасних комунікаційних технологій не лише в аудиторії, але також за її межами. Студенти можуть навчатися коли вони хочуть та де вони хочуть за допомогою своїх мобільних телефонів, використовувати для навчання різні он-лайн платформи. Використання інформаційних технологій в навчанні допомагає студентам бути більш креативними в підготовці проектів, бути краще підготовленими до занять, бути більш активними на заняттях незалежно від їх рівня володіння мовою.

Отже, сучасний викладач іноземної мови повинен використовувати такі форми та методи організації навчального процесу, які відповідають меті навчання, а оскільки основна мета – це розвиток комунікативної компетенції, навчання практичному володінню іноземною мовою, то використання сучасних цифрових технологій та Інтернет ресурсів є найкращим підходом. Інтеграція сучасних інформаційних технологій в навчальний процес не тільки значно підвищує мотивацію студентів до вивчення англійської мови, це також призводить до підвищення активності студентів на заняттях та покращення результатів навчання.

Література:

1. An Analysis on Modern Technology Applied to Education [Electronic resource] – Retrieved from: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-642-23324-1_9
2. 5 benefits of educational technology in learning English [Electronic resource] – Retrieved from: <https://www.dexway.com/5-benefits-of-educational-technology-in-learning-english/>
3. Modern Pedagogical Technologies in Communicative Competence Formation [Electronic resource] – Retrieved from: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042815030074>
4. Technology as a Motivational Factor in Foreign Language Learning [Electronic resource] – Retrieved from: http://journals.euser.org/files/articles/ejed_v1_i3_18/Panagiotidis.pdf
5. Use of Digital Technologies in Education [Electronic resource] – Retrieved from: <http://lnu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1039657/FULLTEXT01.pdf>

V. Kotvytska
Dozentin am Lehrstuhl für die Theorie, Praxis und Übersetzung
der deutschen Sprache, PhD
Nationale Technische Universität der Ukraine
"Kyjiwer Polytechnisches Ihor-Sikorskyj-Institut"

O. Lazebna
Dozentin am Lehrstuhl für die Theorie, Praxis und Übersetzung
der deutschen Sprache, PhD
Nationale Technische Universität der Ukraine
"Kyjiwer Polytechnisches Ihor-Sikorskyj-Institut"

ZUR NEUBILDUNG VON ZUSAMMENSETZUNGEN IN DER DEUTSCHEN SPRACHE

Is ein höchst produktives und wichtiges Mittel zur Erweiterung des Wortschatzes. Neben Entlehnung und Bedeutungswandel ist sie eine der wesentlichen Formen der Erweiterung des deutschen Wortschatzes.

Textkorpus und Untersuchungsmaterial. Als **Basis** für die vorliegende Untersuchung dient ein Korpus literarischer Prosatexte. Dieses setzt sich aus einer Reihe der Romane von verschiedenen deutschsprachigen Autoren zusammen. 12 Prosawerke bilden das Korpus, das erstens einer linguistischen Analyse unterzogen worden ist und das zweitens eine breite thematische Vielfalt widerspiegelt.

Das **Ziel** der Arbeit ist den Umfang und die Verwendung der Neubildungen in den Texten von modernen Autoren zu analysieren und theoretisch zur Erklärung der Gründe für den Gebrauch der Neubildungen beizutragen.

Laut M. Lohde stellen die Zusammensetzungen mit der Struktur „Satz+Substantiv“ die Ausnahme dar. Sie sind oft eine Eigenheit des jeweiligen Autors, der dadurch meist eine höhere Expressivität erzielen will. Es handelt sich deshalb eindeutig um Gelegenheitsbildungen. Anders zu beurteilen sind Konstruktionen mit dem Imperativ wie *Trimm-dich-Methode* (sportliche Betätigung mittels bestimmter Geräte) oder *Stehauf-männchen* (Mensch, der Misserfolge schnell überwindet). Diese Ausdrücke zählen schon zum usuellen Wortbestand, sind Allgemeingut der Sprachträger [4, S. 81].

In den für die Forschung ausgewählten Texten werden verschiedene strukturelle Typen der Zusammensetzungen gebraucht. Unter den Neubildungen, welche in den analysierten Texten zu finden sind, gibt es syntaktische Verbindungen oder Wörter-Sätze, viele substantivische Neubildungen sowie hybride Bildungen:

Schließlich haben wir Männer gewisse praktische Probleme – ich bin sicher; ihr beiden emanzipierten weiblichen Wesen werdet damit spielend fertig, aber ich bringe es nicht mit einer Frau, die mich wie ein Gefängniswärter beobachtet... mit Marion nach einem der wundervollen Feriennachmittage ins Bett zu gehen war wie **ein Na-nun-zeig-mal-was-du-kannst-Wettkampf** [3, S. 62].

Anna wiederum dachte: Wenn ich mich jetzt auf **eine Was-stimmt-bloß-nicht-mit-den-Männern-Sitzung** einlasse, dann gehe ich nicht nach Hause, dann bleibe ich zum Mittagessen und noch den ganzen Nachmittag, und Molly und ich werden uns vertraut fühlen, alle Barrieren sind weg [ebenda, S. 82].

Sie haben so ein tolerantes Lächeln, das **das Sich-in-die-Gewalt-von-Männern-Begeben** begleitet wie ein Gähnen oder ein geduldiger Seufzer [ebenda, S. 149].

Zwei von ihnen verbreiteten sofort die typische: **Du-und-ich-in-dieser-Wohnung-allein-Atmosphäre**, also schickte ich sie fort [ebenda, S. 659].

Doch als er sprach, sich meiner Gegenwart wieder nicht mehr bewußt – ich könnte schwören, er hatte vergessen, daß ich da war -, da betrachtete ich ihn im Schutze seines **Mich-vergessen-Habens**, und ich sah seine Pose [ebenda, S. 672].

Dieses Zurückschauen war ein merkwürdiger Vorgang wie das Schafzählen eines Schafhirten oder wie die Probe für ein Theaterstück, es hatte etwas von Nachprüfen, **Sich-vergewissern-Wollen** an sich [ebenda, S. 745].

„Gegen niemanden“, sagt er und lächelt wieder sein **Tut-mir-leid-Lächeln** [1, S. 248].

(...): „Wie sich alles setzt im Leben, selbst das Ungeheuerlichste, wie alles in eine Gewöhnlichkeit, in die Normalität gezogen wird, dieser Sog des Alltäglichen, dieser vergebliche Widerstand gegen **das Sich-in die-Dinge-Fügen**“ [5, S. 158].

Jedenfalls war letztes Jahr die Weihnachtsfeier-Musik schon vom Band gekommen, heuer würde es vermutlich nicht einmal mehr Musik geben, nur noch verlogene **Wir-müssen-jetzt-zusammenhalten-Ansprachen**... (...) [2, S. 49].

Die Beziehung zu Lydia nach vier Jahren lebensfrohem und durchaus ausgefülltem **Double-Income-No-Kids-Dasein** mit lustig Halligalli... (...) [ebenda, S. 64].

Dafür sind solche Etablissements doch da, dafür zahlt man doch die überteuerten Getränke in den, Gruber konnte es erst nicht fassen, Plastikgläsern, dafür erträgt man doch die grauenvollen geblühten **Fake-Chippen-dale-Sessel**, dass man sich da dann die eine oder andere soziale Auffälligkeit leisten darf [ebenda, S. 215].

Zusammenfassung. Abschließende Bemerkungen. Die Terminologie zur Bezeichnung der Neubildungen ist uneinheitlich. Man kann nicht in Abrede

stellen, dass das Problem der Untersuchung des Gebrauchs von Neubildungen hochkomplex ist.

Die deutsche Wortbildungsfreudigkeit kann mit der Neigung zur Kompression erklärt werden. Zu den Hauptgründen, die für die Verwendung der Neubildungen und Wortschöpfungen zuständig sind, gehören Expressivität, Sprachökonomie, pragmatische und subjektive Gründe.

Der vorgestellte Beitrag ist als ein Teil der Detailuntersuchung der Zusammensetzungen in der modernen deutschen Sprache zu sehen, wobei eine Ausweitung auch auf weitere Textsorten sowie die Varietäten des Deutschen wünschenswert wäre.

LITERATUR:

1. Bronsky A. Scherbenpark. Roman. Köln: Verlag Kiepenheuer & Witsch, 2010. 289 S.
2. Knecht D. Gruber geht. Roman. Berlin: Rowohlt Verlag, 2011. 239 S.
3. Lessing D. Das goldene Notizbuch. Roman. Fischer Verlag, 1989. 800 S.
4. Lohde M. Wortbildung des modernen Deutschen: ein Lehr- und Übungsbuch. Gunter Narr Verlag Tübingen, 2006. 352 S.
5. Wellershoff D. Das normale Leben. München: btb Verlag, 2007. 306 S.

П. В. Кривуля
доцент, кандидат економічних наук
Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

К. Я. Сафонова
здобувач вищої освіти
Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

НЕВПЕВНЕНІСТЬ У СЕРЕДНІХ ЗНАЧЕННЯХ ПРОФІЛЮ НАЛЕЖНОЇ КОНОТАЦІЇ ТЕРМІНІВ ЗА ВИКОРИСТАННЯМ МЕТОДУ «ПУНКТ»

Зміст методу ПУНКТ викладено у роботах [4, 5], що продовжують роботу над запропонованим у [3] регламентом експертизи термінів та терміноелементів (зокрема перекладних) на базі контрольної карти А. Б Алаєва [2], та зокрема реалізує у методиці гіпотезу профілю належної конотації (у оригіналі — «профиль вменённой коннотации»). Для наочності запропонованого складання профілю належної конотації терміну було використано термін «conspicuous consumption», який було введено у роботі Торнстейна Веблена [1], але який певний час було мало використано у вітчизняній економічній науці та тільки з розповсюдженням наукових положень інституціоналізму його використання було актуалізовано, що привернуло увагу на те, що усталеного перекладу терміну не існує. Саме для таких випадків актуалізації експертизи варіантів перекладу термінів та терміноелементів і було запропоновано регламент експертизи термінів на базі контрольної карти А. Б Алаєва, розвиток якого потребував окремих інструментів також і для оцінювання фонетичної якості термінів та терміноелементів. Оцінювання такої фонетичної якості можна виконати за методом ПУНКТ, але й сам метод ще є об'єктом дослідження та налагодження. Нерозглянутими залишаються питання організації роботи експертів, які складають саме профіль належної конотації, який є ключовим елементом методу ПУНКТ. Цьому питанню присвячено цю доповідь.

Conspicuous consumption з англійської мови перекладається як демонстративне або показне споживання — придбання товарів та послуг головним чином з метою підкреслення великого рівня доходів або багатства. З точки зору демонстративного споживача така поведінка є засобом досягнення або підтримки певного соціального статусу, тому й конотація терміну має вказувати тим чи іншим чином (а у випадку аналізу фонетичної якості терміну – шляхом фоносемантичного візерунку) на ті конотації, які пов'язані з домінуванням, розкішшю, достатністю ресурсів та розважливим способом життя. Але неможна усі фоносемантичні шкали

тлумачити для будь-якого терміну певним чином, – завжди можуть бути різні тлумачення первинного (головного) значення, а тому й належної конотації. Тому, спираючись на дане визначення, надамо два (на скільки це можливо було виявити авторам) нетотожні варіанти тлумачення кожної з характеристик профілю належної конотації терміну (таким чином, як це показано у прикладах табл. 1). За описаними міркуваннями можна визначити профіль належної конотації для економічного терміну *Conspicuous consumption* та усереднити значення, які отримано від різних експертів, що не є складним завданням, але як бачимо з табл. 1 інколи впевненість у таких усереднених значеннях не може бути визнана задовільною, що потребує ретельної аргументації від експертів, організації їх відбору та їхньої роботи, залучення значної кількості експертів, встановлення додаткових показників визначення когерентності оцінок за різними шкалами. Такі зауваження говорять про потребу додаткових досліджень умов та процедури використання методу ПУНКТ.

Таблиця 1. Приклади міркувань щодо значень за конотативними шкалами профілю належної конотації терміну *Conspicuous consumption*

Шкали конотації для термінів	Перший варіант міркувань щодо значень за шкалою конотації	Другий варіант міркувань щодо значень за шкалою конотації
Швидкий-Повільний	якщо споживання є великим та сильним, то воно буде скоріше <i>швидким</i> , ніж повільним	якщо споживання має демонструвати силу та розважливість, то воно має бути <i>повільним</i> , а не швидким
Жвавий-Ставний	характеристика подібна до попередньої: швидкість, активність — це рух, відповідно <i>жвавий</i>	основне значення пов'язане зі статусом, який дозволяє бути поза виробничого процесу, тому <i>ставний</i>
Легкий-Важкий	використовувати власне багатство для демонстрації статусу – це <i>легко</i>	статус у суспільстві має бути великим та <i>важким</i>
Світлий-Темний	заздрісні почуття не можуть мати світлого кольору, тож <i>темні</i>	високий статус має епітети: лиск, блискучий, <i>світлий</i> , яскравий,
Гарячий-Холодний	щось швидке та рухливе має бути <i>гарячим</i>	є протиріччя: сила має бути <i>гарячою</i> але гордовитість має бути <i>холодною</i>
Нижній-Грубий	сильні актори явно не ніжні, тому превалює друга ознака <i>грубий</i>	якщо розкіш, то це спрямованість стати <i>ніжним</i> , якщо ще не є таким

Література:

1. Veblen Th. The Theory of the Leisure Class / Thorstein Veblen. – New York: MacMillan, 1899. – 404 p.
2. Алаев Э. Б. Экономико-географическая терминология : [Словарь-справочник] / Э. Б. Алаев. – Москва : Мысль, 1977. – 199 с.
3. Кривуля П. В. Рефлексивная экономическая семиотика: система показателей ситуационной диагностики управления предприятием: монография / П. В. Кривуля. — Луганськ: ТОВ «Віртуальна реальність», 2013. – 562 с.
4. Сафонова К. Я. Обґрунтування пропозиції та завдання верифікації гіпотези профілю належної конотації термінів та терміноелементів / К. Я. Сафонова, П. В. Кривуля // Південноукраїнські наукові студії : матеріали всеукр. наук.-практ. конф. студентів та молодих вчених. 19 груд. 2019 р., м. Одеса / Наук. ред.: О. Б. Петінова. – Одеса: ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2020. – С. 47-49.
5. Сафонова К. Я. Пропозиція методу «ПУНКТ» і верифікація експертизи фонетичної якості термінів з використанням профілю належної конотації на прикладах з економічної термінології / К. Я. Сафонова, П. В. Кривуля // Вісник Східноукр. нац ун-ту ім. В. Даля – 2020. – № 2 (258). – С. 68-81.

Т. В. Луньова
кандидат філологічних наук
Київський національний лінгвістичний університет

ПРОГРАМНЕ ВИСЛОВЛЮВАННЯ ХУДОЖНИКА В ЕКФРАСТИЧНОМУ ПРОСТОРІ СУЧАСНИХ АНГЛОМОВНИХ ЕСЕ ПРО ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО: ЛІНГВОКОГНІТИВНИЙ АНАЛІЗ

Студії екфразису – явища “вербальної репрезентації візуальної репрезентації” [3], – що зародилися в античності й набули розвитку та зазнали змін із поступом і трансформаціями як у царинах мистецтва та літератури, так і в царині наукових розробок, отримали новий поштовх до розбудови у когнітивній парадигмі, яка здобула набутки у вивченні мислення, пам’яті та образу [1]. Застосування лінгвокогнітивного підходу до дослідження екфразису в сучасних англійських есе про образотворче мистецтво дозволяє ввести робоче поняття екфрастичного простору як складного когнітивного явища, яке пов’язане з породженням смислів у результаті взаємодії вербального та візуального і має лінгвальну репрезентацію. Конституентами екфрастичного простору являються різні концептуальні одиниці та сполуки, оприявлені за допомогою різнорівневих мовних засобів. У світлі лінгвокогнітивного підходу процитоване в есе програмне висловлювання художника (тобто твердження художника, за допомогою якого він визначає свої мистецькі засади) можна розглядати як цілісну складну концептуальну сполуку, смисл якої залучається до витворення загального смислу всього есе.

Інтегруючи надбання в розробці типології екфразисів [2] до лінгвокогнітивного вивчення екфразису, екфрастичний простір сучасних англійських есе про образотворче мистецтво можна розглядати як такий, що має ряд вимірів, зокрема дескриптивний і тлумачний. Смисл програмного висловлювання художника розгортається насамперед у тлумачному вимірі есеїстичного екфрастичного простору, наприклад: “*As morality seems to have supplanted civilization, I move on to the spiritual.*” (by Jeff Koons) [4, с. 45]. У наведеному висловлюванні сучасного американського художника Джеффа Кунса, яке процитовано в есе про його творчість Метью Коллінгса [4, с. 40-49], актуалізовано концепти **МОРАЛЬНІСТЬ** (*morality*), **ЦИВІЛІЗАЦІЯ** (*civilization*), **ДУХОВНІСТЬ** (*spiritual*). Поєднані у смислову цілісність за допомогою концептуальних метафор **АБСТРАКТНІ ПОНЯТТЯ – ЦЕ ПРЕДМЕТИ** (*morality seems to have supplanted civilization*) і **ТВОРЧІСТЬ – ЦЕ ШЛЯХ** (*I move on to the spiritual*), ці концепти вира-

жають основний принцип творчості митця, виформований у свідомості самого митця. У наступному фрагменті з есе Вільяма Бойда про сучасного британського художника Говарда Ходжкіна [4, с. 148-157] актуалізовано концепти ХУДОЖНИК (*artist*), КОМУНІКУВАТИ (*communicate*), СВІТ (*world*), ПОЧУТТЯ (*feeling*): “*The only way an artist can communicate with the world at large is on the level of feeling.*” (by Howard Hodgkin) [4, с. 155], котрі у своїй сукупності є інтерпретацією художником одного із засадничих принципів малярської творчості.

У цілому цитування програмного висловлювання художника в есе про його доробок створює певну когнітивну напругу між поглядами на власну творчість самого живописця, графіка чи скульптора і мистецтвознавця чи письменника, який пише про витвори цього художника, оскільки автор есе або підтримує, обґрунтовує, розвиває, ілюструє програмне висловлювання художника, або іронізує чи полемізує з ним. У такий спосіб процитоване програмне висловлювання художника стає одним із рушіїв розвитку думки в екфразистичному просторі сучасних англомовних есе про образотворче мистецтво.

Література:

1. Бовсунівська Т.В. Когнітивний етап осмислення екфразису / Тетяна Володимирівна Бовсунівська // Мова – Література – Мистецтво: Когнітивно-семіотичний інтерфейс: матеріали Міжнар. науков. конф. КНЛУ (25–27 вересня 2014 р.) / відп. ред. О.П. Воробйова. – Київ : Вид. центр КНЛУ, 2014. – С. 16.
2. Яценко Е.В. «Любите живопись, поэты...». Экфрасис как художественно-мировоззренческая модель / Елена Владимировна Яценко // Вопросы философии. – 2011. Режим доступа до журн.: http://vphil.ru/index.php?option=com_content&task=view&id=427
3. Mitchell W.J.T. Ekphrasis and the Other / W.J.T. Mitchell // Picture Theory. Chicago : The University of Chicago Press. – 1994.
4. URL: <http://www.rc.umd.edu/editions/shelley/medusa/mitchell.html>
5. Writers on Artists. – London, New York, Delhi, Sydney, Munich, Paris, Johannesburg : DK Publishing, 2001. – 352 p.

СТРУКТУРНА ХАРАКТЕРИСТИКА КОМПАРАТИВНИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

До ад'єктивних ФО відносяться такі одиниці, «в яких в ролі основни виступає прикметник ... або, рідше, прислівник ...» [2, с.129]. Таке визначення є «класичним». Дослідниками А.В. Куніним, Є.Ф. Арсент'євою [1; 2] виділяються два основних структурних класи: компаративні і некомпаративні ад'єктивні фразеологічні одиниці.

Для ад'єктивних порівнянь, також як і для інших типів порівнянь характерна двоплановість значення: одне порівнюється з іншим. Така структура значення виділяє його як значення особливого роду, а саме, компаративне, що є одним з видів фразеологічного значення. Перший компонент ад'єктивних компаративів зазвичай вживається у своєму основному буквальному значенні, а другий виконує підсилювальну функцію: *as brave as a lion, as pretty as picture, as weak as water, as ugly as sin, as brown as berry, as hard as a bone, as free as air, as certain as mud, as fierce as a tiger.*

У дієслівних компаративних ФО перші компоненти вживаються в буквальному сенсі, а решта переосмислених компонентів є інтенсифікаторами або уточнювачами. У своїй більшості, дієслівні компаративні ФО є зворотами з яскраво вираженою оцінкою: *hate smb. like poison, swear like a bargee, get on like a house on fire, drink like a fish, work like a horse, die like a dog, fight like a lion, chatter like a magpie.*

Універсальна здатність людського мислення співставляти один предмет з іншим на основі загальної ознаки, дозволяє виявити граматичну природу основи порівняння.

Отже, багато компаративів поєднуються лише зі строго визначеними основами - дієсловами і прикметниками. У таких конструкціях виражається тільки одна строго закріплена ознака: *as rough as a bags* «дуже грубий, неотесаний»; *as mild as dove* «лагідний як ягня»; *as white as sheet* «блідий як простирадло»; *as rare as hen's teeth* «дуже рідкісний, досить убогий»; *to eat like a bird*; *to eat like a horse* «їсти як коняка»; *to eat like a pig* «їсти, як свиня»; *to sing like an angel* «співати як ангел»; *to sleep like a log* «спати як убитий»; *to soar like an eagle* «парити як орел»; *to work like a dog* «працювати як собака».

Особливість граматичного вираження англійських компаративів полягає в тому, що сполучники *as, like* є формальними елементами, які пов'язують суб'єкт і об'єкт порівняння.

Основними типами компаративних зворотів з двочленними одиницями є ад'єктивні і дієслівні. Для моделювання таких типів компаративів характерна висока ступінь регулярності.

Модель ад'єктивних компаративів «сполучник as + прикметник + сполучник as + невизначений (або визначений) артикль + іменник (чи словосполучення)» передає певні відносини, називаючи ознаку і вказуючи на її ступінь.

Перший порівняльний компонент comparative (as, як) часто опускається. У деяких ад'єктивних компаративів не вживаються артиклі, наприклад, перед власними іменами або абстрактними іменниками. У ролі основи конструкції виступає прикметник, в ролі об'єкта - іменник (as + adj + as + n):

gentle as a lamb; light as a butterfly; (as) soft as a butter; (as) open as the day; (as) hard as iron; (as) weak as a cat; (as) greedy as a wolf; playful as a kitten; straight as a die; tricky as a monkey; true as flint (as steel); unstable as water; pure as a lily; sharp as a needle; slippery as an eel; в українській мові він порівняно нечисленний: м'який, як віск; боягузливий, як заєць; пихатий, як павич; впертий, як осел; слизький, як вугор; лагідний, як ягнятко; злий, як чорт.

В англійській мові в якості залежного компонента може виступати ім'я власне: (as) patient as job; (as) proud as Lucifer; (as) proud as Punch.

Фразеологізми англійської мови також допускають взаємозамінність обох компонентів, для об'єкта ж - можлива варіативність: (as) cheerful (gay) as a lark; (as) mild as a dove (lamb, as May, milk); (as) fresh as a daisy (rose, paint, new paint, flowers in May); hard as a flint (a stone, the nether mill stone); harmless (mild, gentle) as a dove; obstinate (stubborn) as a mule; quiet (silent, still) as a mouse; merry as a cricket (grig, a marriage-bell, as maids); bold (brave) as a lion; (as) changeable as the moon (a weather - cook); close as an oyster (wax); proud (vain) as a peacock.

Модель дієслівних компаративів «дієслово + сполучник like + невизначений артикль + іменник» передає визначально-обставинні відносини, називаючи дію і його якісну характеристику, що включає в себе вказівки на ступінь інтенсивності дії. У деяких дієслівних компаративів артикль не вживається.

Drink like a fish п'є, як за себе кидає; eat like a bird клює, як синиця; eat like a horse їсть, як коняка; behave like an angel поводитися тихо, як ангел; sleep like a log міцно спати; smoke like a chimney курити як димар; soar like an eagle парити як орел; to work like a dog працювати, як собака (коняка).

Модель «дієслово (зв'язка) + сполучник like + (прикметник) + іменник»:

(to be) like a ghost - бути як привид; (to be) like a red rosy - бути подібною червоною троянді; (to be) like a fever - тіпає, як у лихоманці.

Таким чином, для фразеологізмів-порівнянь характерна двокомпонентна структура зі стійкою основою, яка граматично представлена прикметником або дієсловом з порівняльними сполучниками *as, like*, що пов'язують об'єкт та основу конструкції.

Література:

1. Арсентьева Е.Ф. Когнитивная лингвистика и категория оценки во фразеологии /Е.Ф. Арсентьева // Материалы 1 межд. школы-семинара по когнитивной лингвистике, 26-30 мая 1998 г. В 2 ч. Ч.2. – Тамбов: Изд-во ТГУ им. Г.Р. Державина, 1998. С. 4-5.
2. Кунин А.В. Английская фразеология. – М.: Изд-во «Высшая школа», 1970. – 343 с.
3. Англо-русский фразеологический словарь / Сост. А. В. Кунин. – М.: Изд-во Иностран. и нац. словарей. – 1955. – 1455 с.
4. Англо-український фразеологічний словник / Укладач К.Т. Баранцев. – К.: Знання. – 2005. – 1056 с.
5. Англо-український фразеологічний словник / Укладач К.Т. Баранцев. – К. – 1969. – 865 с.
6. Book of English Idioms, with Explanations / Collins V.H. – London: Longman, 1998. – 258 p.

Н. О. Моїсєєва
доцент, кандидат філологічних наук
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Н. О. Дубіна
студентка 4-го курсу факультету лінгвістики
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

КАЛАМБУР ЯК РІЗНОВИД МОВНОЇ ГРИ У ПОЛІТИЧНИХ ТЕКСТАХ: ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ

Мовна гра для привернення уваги читачів широко використовується у різних типах дискурсу. Суть поняття МГ, на перший погляд, очевидна навіть для людей, чиє професійне життя не пов'язане з мовознавством. Тим не менш, фахівці продовжують дискусії і тому загальноприйнятого визначення немає. Нижче наводимо тлумачення, яким послуговуємося, добираючи матеріал для цієї роботи.

Мовна гра – це форма мовної поведінки людини, спосіб вираження особистості засобами мови, у якому розкривається її індивідуальний стиль та в якому суб'єкт мовлення реалізує свою лінгвокреативність.

На відміну від художніх текстів, у політичних статтях комізм рідко є основною метою МГ. Вона найчастіше виступає складовою маніпулятивної схеми. Автор окреслює своє ставлення до тієї чи іншої події / події, дає суб'єктивну оцінку політичній ситуації. МГ привертає увагу читача / глядача до такого матеріалу. Широко поширені типи асоціативного нашаровування, алюзії, трансформація, коли стійкі вирази зазнають різного роду змін. Одним з найяскравіших проявів МГ є каламбур (гра слів).

Л.С. Бархударов використовує таке визначення каламбуру: «Каламбур – це стилістичний зворот мови, що ґрунтується на комічному використанні різних значень слів, груп слів, словосполучень або речень, що мають однакове чи схоже звучання чи графічне оформлення, а також на різних значеннях однієї з вищеназваних одиниць. Результатом такого використання стають семантико-багатопланові тексти, які відрізняються гумористичною чи сатиричною спрямованістю. Каламбур може бути як самостійним твором, так і його частиною» [1]. Переклад каламбурів як усний, так і письмовий є для перекладачів та перекладачок завданням з підвищеною складністю, адже це робота з безеквівалентною лексикою. В оригіналі форма превалює над змістом зі збереженням змісту як тако-

го. У перекладі ж найчастіше доводиться обирати щось одне. Для цього передусім слід зважати на контекст. Якщо в гуморесці доцільно замінити образи, щоб зберегти гру слів, то в, наприклад, політичних текстах нерідко формою доводиться нехтувати. По-друге, враховуються «каламбурні потенції» мови перекладу порівняно з мовою оригінального тексту.

«Коли перекладач не має можливості шляхом «послівного» каламбуру достатньо чітко передати саме «каламбурність» сполучення, тоді він не перекладає той зворот, який надається автором оригіналу, а створює свою гру слів, що дуже нагадує за тими чи іншими показниками авторський каламбур, створений на іншій основі та зовсім іншими засобами» [2].

Серед основних прийомів перекладу каламбуру виокремлюють опущення, компенсацію і калькування. До більш лаконічних належать транскрипція і транслітерація. Останні є більш продуктивними у публіцистичних текстах.

Oettinger bekennt sich zu seinem *Schwänglich*

Розглянемо варіанти, які могли бути використані при перекладі слова *Schwänglich*.

Schwänglich = *schwäbischer Dialekt* + *Englisch*

Нам відомо, що *Schwänglich* це мішанка швабського діалекту та англійської. За аналогією можна утворити *шванглійську*, але без «прим. пер.» тоді не обійтись. Це приклад використання прийому компенсації, при якому відбувається заміна неперекладеного елемента оригіналу аналогічним або іншим елементом, який доповнює втрату інформації і здатним здійснити аналогічний вплив на читача [2].

Ввести до тексту ще менш зрозумілий новотвір *швенгліш* не краща ідея.

Прийом опущення у цьому випадку найбільш простий для перекладача (перекладачки) і найкраще відтворює сенс для реципієнтів. *Суржик* у контексті звучатиме, на нашу думку, найбільш органічно.

Mal rauchte er als „*Genosse der Bosse*“ Cohiba, mal glänzte er in Gummistiefeln als Krisenmanager.

Genosse der Bosse називають екс-канцлера Німеччини Гергарда Шредера через лобювання інтересів концернів. Уже існує переклад цього прізвиська як *канцлер концернів*. В іншому контексті можливим для збереження рими був би варіант *друг усім навкруг*, але він радше підходить для дитячої літератури. У випадку з Шредером мало сказати, що він водив дружбу з усіма. Нетерпимість німців до цієї особи краще окреслює *канцлер концернів*, тому є сенс знехтувати формою на користь змісту. Використано прийом опущення.

Brioni-Kanzler an der Currywurstbude. Йдеться знову про Гергарда Шредера. З допомогою калькування зберігаємо і зміст, і форму: *Бріоні-канцлер*.

Aber ein Nebeneffekt des Wegzugs dürfte auch sein, dass sie Spott und Häme über ihren „*Lügenbaron*“ und „*Dr. zu Googleberg*“ genannten Gemahl hinter sich lassen kann.

Lügenbaron – брехливий барон

Dr. zu Googleberg – доктор цу Гуглберг

Обидва прізвиська стосуються колишнього німецького міністра оборони Карла-Геодора цу Гуттенберга. Їхнє виникнення пов'язане з плагіатом у докторській роботі політика. *Lügenbaron* перекладаємо 2 словами, які є відповідниками композиту. *Googleberg* відтворюємо з допомогою калькування.

Sein Kommentar dazu war so technisch und emotionslos, dass man schon wieder an den „*Scholzomat*“ erinnert wurde.

Scholzomat (Scholz + Automat) – Шольцомат (калькування).

Прізвисько Шольцомат політик Олаф Шольц отримав завдяки властивій йому холоднокривності та врівноваженості. Автомат в українській та німецькій мовах звучить схоже, тому з допомогою калькування можна досягнути такого самого ефекту, що й в оригіналі.

Таким чином, можна отримати загальне уявлення про специфіку перекладу каламбурів. Мовною грою, зокрема грою слів, дедалі частіше послуговуються у публіцистичних текстах. Винятковий вплив на це має зростання популярності інтернет-мемів. Це зумовлює актуальність висвітленої проблеми та доводить гостру необхідність подальшого її вивчення.

Література:

1. Бархударов Л С. Язык и перевод. – М.: ЛКИ; Издание 2-е, 2008. – 240 с.
2. Бокова П. М. Каламбур або гра слів. Проблеми та особливості перекладу / П. М. Бокова // Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики. 2015. Вип. 27. С. 45-50. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/psptkl_2015_27_7

A. Nypadymka
National Technical University of Ukraine
«Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»

O. Lakiychuk
National Technical University of Ukraine
«Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»

MULTIMODAL APPROACH TO INVESTIGATING LANGUAGE IN BRITISH AND AMERICAN PSYCHOLOGY BLOGS

In the modern world, social media and video blogs (vlogs) have become an integral part of everybody's lives. Most people tend to search for video materials in order to obtain some information, rather than read it in some books or scientific papers. This phenomenon might be explained by the two factors: video offers real-life language, which creates the illusion of the full submerge into the situation and environment; and the availability of the great number of various video materials on different topics, which can satisfy a wide range of interests. Therefore there arises a need to investigate the language used in video blogs using a multimodal approach.

Language investigation is a complicated process, demanding the full analysis. In most cases language is studied in the form of texts, but however, according to Vigliocco G., Perniss P. and Vinson D. [4], in face-to-face daily communication, language is multimodal. The authors mentioned above emphasised on the fact that when people speak, the speech signals are supported by non-verbal forms of communication, such as mimic (facial expressions) and gestures (body language), a tone of voice, intonation, etc. Moreover, Perniss P. stated that spoken language had mostly been studied primarily as a unichannel phenomenon (language representation in a written set of symbols), and she insists on the need to investigate language as a complex system, as a combination of verbal and non-verbal information [2].

The multimodal phenomenon of the spoken language has been studied by many scientists, such as Saddour I. [3], Levinson S.C. and Holler J. [1] and many others. The importance of a multimodal approach to language investigation is also caused by the need to learn foreign languages because supposing that a particular language is learned only as a system of symbols and set texts; it can lead to the future communication breakdown.

The idea to investigate the language, spoken in British and American psychology video blogs is based on the growing popularity of blogs in general. Despite the psychology blogs are not in the top of popularity nowadays,

according to the statistics, such videos have become extremely valuable and in demand due to the human nature, because a lot of people like to conduct self-analysis, investigate their mind, causes and consequences of their actions. Moreover, for the past decades people have started to pay more attention to their mental health, but visiting psychology consultations is expensive and time-consuming, therefore such option to watch video from anywhere and at any time has proved to collect numbers of supporters. Nowadays there are dozens of psychology blogs, that are created by both amateurs and professional, well-qualified scientists.

The present study requires further detailed analysis and investigation, due to the relevance of this topic. Multimodal approach can help to reveal cognitive pragmatic and linguistic characteristics of the contemporary British and American spoken English language. Therefore pragmatic component would make it possible to investigate psychology bloggers intentions, the process of information delivery and listeners' perception peculiarities.

References:

1. Levinson S.C. The origin of human multi-modal communication / S.C. Levinson, J. Holler // *Philosophical transactions of the Royal Society of London. Series B, Biological sciences.* – 2014. V. 365 (10.1098/rstb.2013.0302). – Access mode: https://www.researchgate.net/publication/264501060_The_origin_of_human_multi-modal_communication
2. Perniss P. Why We Should Study Multimodal Language / P. Perniss // *Frontiers in Psychology.* – 2018. – V.9, P. 1109. – Access mode: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2018.01109/full>
3. Saddour I. A multimodal approach to investigating temporality expression in L2: What does gesture analysis reveal? / I. Saddour // *International Review of Applied Linguistics in Language Teaching.* – 2017. V 55: Issue 3. – Access mode: https://www.degruyter.com/view/journals/iral/55/3/article-p283.xml?tab_body=abstract
4. Vigliocco G. Language as a multimodal phenomenon: implications for language learning, processing and evolution /G. Vigliocco, P. Perniss, D. Vinson // *Philosophical transactions of the Royal Society of London. Series B, Biological sciences.* – 2014. – V. 369 (1651): 20130292. – Access mode: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4123671/>.

ТЕКСТОТВІРНІ ФУНКЦІЇ СИНОНІМІВ

Однією з актуальних проблем у загальній теорії лінгвістики тексту є всебічне вивчення засобів мови, які сприяють становленню тексту як цілісної системи взаємопов'язаних та взаємозалежних елементів [3, с. 114; 4]. Важливу роль у такому становленні відіграє мовна синонімія. Остання виконує дуже важливу текстотвірну функцію, сприяючи дискурсивній, смисловій та структурній цілісності текстового матеріалу. Мовні синоніми виступають у ролі ключових концептів і служать способом об'єднання синтагм тексту у єдине смислове ціле, сприяють створенню логічно-тематичної прогресії тексту.

Крім того, констатуючою ознакою тексту вважається його зв'язність, тобто властивість об'єднувати складові одиниці у єдине смислове ціле за рахунок повторення семантично близьких понять, які утворюють його смислову структуру [2, с. 61-66; 1, с. 38]. До числа таких семантично близьких понять також відносимо мовні синоніми.

Поруч з цим, синонімічні елементи мови виконують низку стилістичних функцій, адже використовуються у тексті для найменування одного і того ж денотата – особи, предмета, дії, що дозволяє уникнути прямих повторів та надмірної тавтології.

Проведений компонентний аналіз мовних синонімів дозволяє виділити наступні синонімічні групи, що можуть функціонувати у тексті:

1. Синонімічні одиниці, що характеризуються певними семантичними відмінностями, однак останні нівелюються ідейно-тематичним наповненням текстового матеріалу;

2. Синонімічні одиниці, що характеризуються певними семантичними відмінностями, які актуалізуються ідейно-тематичним наповненням текстового матеріалу;

3. Синонімічні одиниці з подібними функціонально-семантичними характеристиками, які зберігаються незалежно від ідейно-тематичного наповнення текстового матеріалу.

Встановлюємо, що до першої групи синонімів належать, як правило, іменники, які позначають один і той же денотат. Спостерігаємо, що у тексті семантичний обсяг синонімів-іменників досить часто нівелюється і вони наближаються до статусу абсолютних синонімів, причому один з корелятивів синонімічної пари замінюється прямим повтором чи займенни-

ком, що не порушує смислового змісту тексту. У цю ж групу синонімічних елементів мови також входять дієслова, які позначають фізичну дію людей. Нейтралізація семантичних ознак синонімів-дієслів залежить від їх порядку слідування у тексті: у препозиції вживається дієслово з конкретним позначенням певної дії, у постпозиції – дієслова з найбільш загальними позначеннями цієї ж дії. Доходимо висновку, що синоніми цієї групи виконують роль носіїв нової, додаткової інформації. З цього погляду, вони можуть вважатися факультативними елементами тексту.

До другої групи мовних синонімів належать дієслова, які позначають дію фізичного сприйняття, а також дієслова, пов'язані з процесом руху та психофізичним станом людини. На збереження семантичних відмінностей між ними впливає порядок їх розташування. У початковій позиції тексту вживається дієслово з більш загальним позначенням певної дії, у кінцевій позиції – дієслово з конкретним найменуванням цієї ж дії. Дані мовні одиниці співвідносяться між собою як загальне та конкретне. У тексті семантичні відмінності між ними зберігаються. Синоніми другої групи повністю реалізують потенції текстотвірної функції. Поруч з цим, вони виконують тексторозвиваючу функцію, яка сприяє передачі додаткової інформації, забезпечуючи тим самим тематичну прогресію тексту. Вживання дієслова у кінцевій позиції тексту приносить додаткову інформацію у його смисловий зміст.

Третю групу мовних синонімів можна розподілити на дві підгрупи. До першої підгрупи належать синоніми-дієслова, які є абсолютними в усіх своїх значеннях. До другої підгрупи відносяться синоніми-дієслова, які є абсолютними синонімами лише в одному зі своїх значень. Синоніми третьої групи, як і першої, виконують текстотвірну функцію, яка сприяє об'єднанню речень в єдине смислове ціле. Вони не є носіями додаткової інформації. Остання забезпечується через взаємодію мовних синонімів зі словами контекстуального оточення.

Виходячи з вищезазначеного, можемо зробити висновок про те, що синонімія сприяє реалізації наступних граматичних категорій тексту:

5. зв'язності (мовні синоніми всіх трьох груп);
6. інформативності (мовні синоніми другої групи, між якими у тексті зберігаються семантичні відмінності).

Література:

1. Александров П.С. О понятии синонима / П.С. Александров // Лексическая синонимия. – М.: Наука, 1967. – 3. – С.38-42.
2. Гак В.Г. О семантической организации текста / В.Г. Гак // Лингвистика текста. – М.: МГПИИЯ, 1974 – Ч.1. – С.61-66.
3. Медведева С.Ю. Семантическая эквивалентность единиц, обусловленная структурой текста / С.Ю. Медведева // Аспекты общей и частной лингвистической теории текста. – М.: Наука, 1982. – 17. – С.113-121.
4. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія / Олена Олександрівна Селіванова. – Полтава: Довкілля-К, 2010. – 844 с.

Л. В. Олійник
доцент, кандидат філологічних наук
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

СПЕЦИФІКА СЛОВОТВОРУ НІМЕЦЬКОМОВНОГО МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ

При першій згадці про сленг, чи то молодіжний, чи будь-якої окремої групи осіб, на думку відразу спадає своєрідний лексикон такої групи, його характерні особливості. Для лінгвістів предметом дослідницького інтересу є шляхи утворення, словотвірна специфіка сленгових лексичних одиниць. Звичайно, сленг використовує лексичний арсенал загальнонаціональної мови, він не є окремою мовою зі своїми лексичною, граматичною та фонетичною підсистемами, однак проявляє свою специфіку в використанні тих чи інших словотвірних засобів, яку ми коротко проаналізуємо в даній роботі.

Шляхи збагачення сленгового лексикону не відрізняються від шляхів збагачення лексичного складу будь-якої мови. Це різні способи словотвору, запозичення, семантична деривація. Проте підсистема сленгу проявляє свою специфіку в застосуванні словотвірних засобів та способів словотвору, за рахунок чого відрізняється від літературної мови.

Оскільки ми з'ясували, що для німецькомовного молодіжного сленгу характерними способами збагачення лексичного складу є семантична деривація та запозичення, то наше завдання – виявити найхарактерніші для сленгових лексем способи словотвору.

У своєму комплексному дослідженні німецькомовного молодіжного сленгу німецький філолог Я. Андروتзополос (1998) виокремлює три характерні для творення сленгових лексичних одиниць способи словотвору: модифікація, осново- та словоскладання та деривація. Під модифікацією розуміється часткова зміна базової лексеми (семантична чи морфологічна). Частина мови, до якої належить базова лексична одиниця залишається при цьому незмінною. В результаті осново- та словоскладання отримуємо, зрозуміло, нову лексичну одиницю, так само, як і в результаті деривації. Як результат дериваційних процесів може відбутися зміна приналежності до певної частини мови.

Найбільш характерними словотвірними елементами для лексики молодіжного сленгу кінця ХХ – початку ХХІ століть німецькі дослідники-лінгвісти Х. Хенне та Я. Андروتзополос вважали суфікси прикметників *-mäßig* та *-ig*, які можна фіксувати і сьогодні, однак, потрібно зауважити,

що суфікс *-mäßig* втратив свою привабливість в якості словотвірного елемента, тому в сучасних словниках молодіжного сленгу можна взагалі не знайти прикметника з таким суфіксом, чого не скажеш про вживання суфікса *-ig* (*atzig, chillig, flauschig, flockig, flumpig, usw*). Не втрачають своєї актуальності для молодих людей такі словотвірні елементи як суфікси *-i* та *-o*. При чому зазначені словотвірні елементи можуть вживатися як з іменниками *Babo, Bleppo, Epro, Quabo, Schischko, Soli, Bifi, Brudi, Chik-kenkombi, Dulli, Jossi*, так і з прикметниками *buggi, geilo-meilo, gumbo, schmecko, zappo*.

Серед актуальних в минулому дієслівних префіксів *an-, ab-, rum-, rein-, los-*, які молодь могла вживати із значною кількістю дієслів, на даний час актуальними словотвірними префіксами залишились *an-* (*anbra-ten, annudeln, anwanzen*), *ab-* (*abbitchen, abdämpfen, abfeiern, abgehen*), *rum-* (*rumgasen, rumlurchen, rummuschen*). Вживані в минулому префікси-інтенсифікатори *super-, ultra-, hyper-, mega-, affen-* з огляду на аналіз сленгового словника не можна вважати на даному етапі часто вживаними словотвірними елементами. Натомість використовується велика кількість нових прикметників-інтенсифікаторів: *tschüch, tigut, tight, stramm, sheesh, rogge, raumschiff, pyro, porno*.

Якщо проаналізувати частотність використання такого способу словотвору як скорочення, то він не втрачає своєї привабливості використання і по сьогодні. Очевидно, цей факт можна пояснити прагненням мовців до спрощення, мовної економії та креативності мовної спільноти. При цьому фіксуємо використання багато сегментних скорочень: *MGKG* (*mega galaktisch krass geil*), *krassial* (*aus krass und genial*), *kreil* (*krass und geil*), *GmbH* (*Geh mir Bier holen!*), *bimo* (*bis morgen*).

Характерним для сленгу залишається, як і раніше, конверсія: *lachs – egal, killer – cool, chilisoße* (*scharf, super*), *bombe* (*bombig, fesch, cool, geil*), *banana* (*gestört sein*). При чому такий спосіб словотвору характерний для сленгових прикметників.

Отже, як свідчить аналіз способів словотвору лексичних одиниць молодіжного сленгу на сучасному етапі, деякі актуальні словотвірні елементи не втратили своєї актуальності і по сьогодні, деякі, однак, вживаються значно рідше.

Література:

1. Androutsopoulos J. Deutsche Jugendsprache: Untersuchungen zu ihren Strukturen und Funktionen / J. Androutsopoulos. – Frankfurt a.M, Berlin, Bern, New York, Paris, Wien: Lang, 1998. – 684 S.
2. Henne H. Jugend und ihre Sprachen. Darstellung, Materialien, Kritik / Helmut Henne. – Berlin, New York: de Gruyter, 1986. – 241 S.
3. PONS. Wörterbuch der Jugendsprache. – Stuttgart: PONS GmbH, 2015. – 143S.

ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМИ GOOGLE CLASSROOM ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Швидкий розвиток комп'ютерних технологій і інформатизація сучасного суспільства вимагає пошуку нових ефективних методів і технологій навчання. Однією з них є використання хмарних технологій в освіті.

Метою роботи є дослідження особливостей використання хмарних технологій для формування іншомовної комунікативної компетентності.

Дослідженню цієї теми присвятили свої роботи такі науковці як В. Ю. Биков, Н.В. Войтович Г. М. Дзіман, Г. М. Кравцова, А.В. Найдьонова, С. Ф. Одайник, С. В. Романюк.

Одайник С.Ф. визначає хмарні технології, як засоби, що надають користувачам мережі інтернет можливість віддаленої обробки і зберігання даних. Ці технології дають можливість користуватися програмами і не завантажувати їх на свій комп'ютер, дають доступ до файлів з будь-якого пристрою, який має доступ до інтернету [3].

Одним з найпопулярніших хмарних сервісів для навчання іноземних мов є Google Classroom. Ця платформа допомагає ефективно організувати і оптимізувати навчальний процес. Викладач може створювати курс з іноземної мови, розподіляти його на тематичні блоки і диференціювати за рівнем складності. Навчальні матеріали можливо одразу завантажувати із інтегрованого Google Drive, Google Doc і YouTube. Викладач має можливість відстежувати виконання завдань в реальному часі, задавати діапазон оцінювання, виставляти термін виконання, має зворотній зв'язок зі студентами [1].

Роботу над формуванням іншомовної комунікативної компетентності за допомогою платформи Google Classroom можна розділити на певні етапи. На першому етапі викладач реєструє студентів в електронному класі, ознайомлює їх із послідовністю роботи, відбирає і завантажує навчальні аудіо і відеоматеріали, текстові матеріали, таблиці і презентації. На другому, основному етапі, студенти виконують завдання курсу, обмінюються файлами, здійснюють комунікацію між собою і із викладачем. На третьому етапі відбувається підведення підсумків. За допомогою цієї платформи викладач має можливість оцінювати роботу студента, здійс-

нювати моніторинг прогресу на кожному етапі, надсилати свої коментарі студенту, відстежувати роботу в реальному часі, вносити виправлення і зміни, оцінювати роботу студентів [2].

Платформа дає можливість ефективно розвивати навички читання, писемного і усного мовлення, навички аудіювання. Для розвитку навичок писемного мовлення студентам можна запропонувати написати есе на обрану тему і здійснити взаємне рецензування у групі або у парах. Цікавою формою роботи є переклад запропонованого викладачем тексту і спільне оцінювання роботи в групі, що допомагає підтримувати комунікацію між студентами. Для старших курсів можна запропонувати написання і взаємне рецензування анотацій у обраній групі. Платформа Google Classroom надає широку можливість для розвитку навичок аудіювання іноземною мовою. Викладач може використовувати низку автентичних сучасних аудіо і відеоматеріалів і створювати завдання до них або використовувати вже готові. Матеріали можуть бути завантажені із YouTube і інших відкритих джерел. Студент в свою чергу, має можливість працювати в індивідуальному режимі, не обмежений в кількості прослуховування аудіо і перегляду відео матеріалів. Він може змінювати темп прослуховування, а також обрати перегляд з титрами, якщо викладачем не зазначено інших параметрів. За допомогою цього сервісу можливо вдосконалювати навички читання і говоріння іноземною мовою. Викладач має змогу завантажувати електронні версії підручників, обраних текстів за тематикою, надавати посилання на статті в наукових журналах. Контроль здійснюється за допомогою широкого переліку різноманітних інтерактивних завдань, які забезпечують комунікацію студента і викладача.

Варто зазначити, що використання хмарних технологій для навчання іноземним мовам є доцільним тільки при ретельно спланованій і продуманій програмі курсу, яка містить теоретичний матеріал, тексти, практичні завдання, презентації і матеріали для контролю.

Отже, використання хмарних технологій, зокрема платформи Google Classroom, має ряд переваг в формування іншомовної комунікативної компетентності. Сприяє розвитку навичок читання, писемного і усного мовлення, навичок аудіювання, розвиває навички самостійної роботи студентів, дає можливість одночасно поєднувати засвоєння і закріплення навчального матеріалу, користуючись автентичними, сучасними англомовними джерелами, мотивує студентів до вивчення іноземної мови.

Література:

1. Биков В. Ю. Хмарні технології як імператив модернізації освітньо-наукового середовища вищого навчального закладу / В. Биков, М. Шишкіна // Теорія і практика управління соціальними системами. – 2016. – № 4. – С. 59–60.
2. Дзіман Г. М. Використання хмарного середовища у змішаному навчанні слухачів військових спеціальностей академічного письма / Г. М. Дзіман // Вісник національного університету “Чернігівський колегіум” ім. Т.Г. Шевченка. – 2018. – № 156. – С. 44–47.
3. Одайник С. Ф. Використання хмарних технологій в управлінні загальноосвітніми навчальними закладами / С. Ф. Одайник // Нова педагогічна думка. – 2016. – № 4 (88). – С. 103–107.

СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНОЛОГІЇ В НІМЕЦЬКИХ ТЕКСТАХ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕМАТИКИ

Питанню термінології привертують в даний час загальну увагу, оскільки в сучасній системі знань термінологія одночасно є і специфічним мовним утворенням, і невід'ємною складовою частиною наукової та виробничої діяльності.

Питання створення точної однозначної термінології ніколи ще не стояло так гостро, як сьогодні, що обумовлено цілим комплексом об'єктивних і закономірних причин. У цих умовах вдосконалення якості термінології стає однією з найактуальніших питань. Серед найбільш важливих і актуальних термінологічних проблем перекладу можна виділити наступні: проблема використання спеціальної лексики як елемента розподілу змісту в перекладних текстах і проблему підбору відповідників іншомовним термінам в процесі перекладу.

Перекладу і міжмовному співвідношенню термінів, які традиційно розглядаються як одиниці перекладу, в науковій літературі приділяється велика увага. Під терміном традиційно розуміється слово (словосполучення), що означає поняття спеціальної галузі знання або діяльності [1, с. 6]. За кількістю компонентів виділяють терміни-слова – рідше іменовані монолексемними, до яких можуть бути віднесені і складні терміни, утворені складанням основ і мають злине або дефісне написання; терміни-словосполучення.

Для того щоб виконати переклад німецького тексту галузевої тематики, наприклад, бухгалтерського балансу, мало досконало знати німецьку мову. Необхідно мати ще й спеціальні знання в тій професійній галузі, до якої належить текст. При виконанні перекладу текстів фахівець часто стикається з необхідністю підбору термінологічних аналогій німецьким словам. У цій мові переважають складні слова-терміни, які не завжди мають точні аналоги в інших мовах. Іноді їх перекладають, використовуючи аналогічні за змістом прості слова, іноді за допомогою різного роду словосполучень, підбору лінгвістичних аналогів. Особливо це значимо при роботі з текстом галузевої тематики, тому фахівець, який виконує переклад німецького тексту повинен добре володіти спеціальною термінологією.

єю, щоб підібрати аналог, який прийнято вживати для вираження сенсу в даній ситуації в іншій мові.

Так, наприклад, значення складних і похідних слів, якими так багата німецька мова, часто перекадають неправильно, виходячи лише тільки зі значення складових елементів слова і не звіряючись з лінгвістичними відповідниками термінів в двох мовах перекладу:

Völkerrecht – це «міжнародне право», а не «право народу»;

Berufsverbot – «заборона на професію», а не «професійна заборона»;

Betriebswirtschaftliche Auswertung – «виробничо-економічний аналіз», а не «виробничо-економічна оцінка» і т.д.

Особливу складність становлять так звані «хибні друзі перекладача», які можуть внести серйозні похибки в переклад. Термін «помилкові друзі перекладача» був введений М. Кеслером в 1928 році. Згідно К. Г. Готлібу, «хибні друзі перекладача» – це слова двох мов, які через схожість їх форми і змісту здатні викликати помилкові асоціації і призводять до помилкового сприйняття інформації іноземною мовою, а при перекладі – до більш-менш істотних спотворень змісту або неточностей в передачі стилістичного забарвлення, до помилок в лексичній сполучуваності, а також у слововживанні [2, с. 5].

Окремим випадком хибних друзів перекладача є псевдо інтернаціоналізми – міжмовні омоніми, що асоціюються зі словами інтернаціональної лексики і викликають різного роду труднощі при перекладі: повне або часткове порушення сенсу висловлювання, порушення лексичної сполучуваності або стилістичного узгодження слів у висловленні [2]:

Zentner – не можна перекладати німецьке слово на українську мову як «центнер», так як німецький *Zentner* – це 50 кг.

Деякі німецькі слова не мають точних відповідників в українській мові. До них, в першу чергу, належать неологізми і країнознавчі реалії, в таких випадках найчастіше розумно вдатися до прийому калькування, транслітерації або описового перекладу.

Sonderziehungsrechte – спеціальні права запозичення, спеціальні права на отримання валюти в Міжнародному валютному фонді

Складність перекладу економічних текстів залежить не тільки від складності самих текстів, а й від рівня вимог до перекладу, від того, хто є майбутнім споживачем перекладу: люди, чиї знання в економіці або не набагато більші, ніж у перекладача, або ж експерти і аналітики, які знають досконально всі тонкощі економічної і фінансової термінології.

Література:

1. Бархударов Л. С. Язык и перевод: вопросы общей и частной теории перевода. М.: Международные отношения, 2000. – 240 с.
2. Готлиб К. Г. Немецко-русский и русско-немецкий словарь «ложных друзей переводчика». -М.: Изд-во Советская энциклопедия, 1972. – 398 с.
3. Словари и энциклопедии на Академике. Электронный ресурс: <http://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/1008978>

О. О. Туришева
доцент, кандидат філологічних наук
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ОЧИМА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У Законі України Про освіту академічна доброчесність (далі – АД) визначається як «...сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень» [1]. При цьому передбачається, що дотримання АД є обов'язковим як для викладачів, так і здобувачів вищої освіти.

Публікація має на меті з'ясувати, що саме здобувачі вищої освіти вкладають у це поняття та як ставляться до проявів академічної недоброчесності у своєму (студентському) середовищі. Популяризація АД задля формування нової академічної культури є одним із завдань, яке поставили перед собою члени студентського гуртка наукового спрямування, який діє на кафедрі теорії, практики та перекладу німецької мови КПІ ім. Ігоря Сікорського.

Так, членами гуртка було проведено опитування серед студентів зазначеної кафедри під назвою «Академічна доброчесність очима студента». В опитуванні взяли участь 50 респондентів. Оскільки самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання є однією з передумов дотримання АД [1], то в межах опитування нас цікавили відповіді студентів на такі питання:

1. Чи знаєте Ви, що таке академічна доброчесність?
2. Чи притаманні Вам прояви академічної недоброчесності?
3. Чому Ви списуєте? (за умови позитивної відповіді на друге питання)
4. Як би Ви вирішили проблему академічної недоброчесності?

Результати опитування унаочнено в таблиці:

Питання	Так, у %	Ні, у %	Важко відповісти, у %
Чи знаєте Ви, що таке академічна доброчесність?	97,5	0	2,5
Чи притаманні Вам прояви академічної недоброчесності?	52,5	15	32,5

Відповідаючи на питання, чому Ви списуєте (була можливість обрати кілька відповідей), здобувачі зазначили, що це обумовлено:

- бажанням отримати вищий бал (55%);
- браком знань (35%);
- браком часу (27,5%);
- лінощами (22,5%);
- відсутністю контролю з боку викладача (10%);
- інше (2,5%).

Такі пропозиції ми отримали від студентів в контексті вирішення проблеми академічної недоброчесності: застосовувати штрафні бали за списування; посилити контроль з боку викладача під час проведення контрольних заходів (включно з заборonoю використання гаджетів та дистанціюванням студентів один від одного); викладачам більш відповідально ставитися до розрахунку часу на проведення того чи іншого контрольного заходу; проводити більше інформаційних заходів щодо проблем, пов'язаних з дотриманням АД. А ось кілька найцікавіших порад від студентства (подано в авторській редакції):

◀ «Так чи інакше, ця проблема залишиться. Наприклад, якщо ввести тотальний нагляд за студентами, це порушить правила особистого простору. Плюс, самі студенти будуть скаржитись, це точно. Я вважаю, що кожен має з повагою відноситись до своєї роботи, та робіт інших, аби не «позичати»»;

◀ «Це відповідальність кожного за адекватну оцінку власних знань, тому ніяк.»;

◀ «Не давала б так багато матеріалу для вивчення на екзамен або допомагала б краще запам'ятовувати матеріал на парах.»;

◀ «Треба приділяти більше уваги навчанню.»;

◀ «Аби вирішити проблему академічної доброчесності, в кожному із нас, в першу чергу, потрібно побороти «комплекс відмінника». Однією із причин списування є оцінка, за якою труситься кожен студент, який не завжди розуміє, що високий бал не означає хороші знання.»;

◀ «Більш доступніше пояснювати матеріал і цікавитись чи є він для всіх зрозумілий (деякі викладачі використовують занадто багато незрозумілих наукових термінів без пояснення). Будувати пари таким чином, щоб не було «гонитви за балами»».

Загалом констатуємо загальну обізнаність студентів з поняттям АД, що безумовно є позитивним явищем. Натомість варто відмітити, що далеко не всі студенти її дотримуються. Але якщо взяти до уваги пропозиції самих здобувачів щодо шляхів подолання проявів академічної не-

доброчесності, то можна зробити висновки, що студенти готові до формування нової академічної культури в освітньому середовищі. Студенти формулюють абсолютно адекватні вимоги як до себе, так і до викладача. Спільна праця в цьому напрямку в тандемі «студент-викладач» є не лише чудовою нагодою спільно поширювати засади академічної культури у сфері вищої освіти, а й приводом навчитися знаходити компроміси, розподіляти «ролі», чути і розуміти один одного.

Література:

1. Закон України Про освіту [Електронний ресурс] // Документ 2145-VIII, чинний, поточна редакція – Редакція від 18.03.2020, підстава - 463-IX. – 509. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

ЗОБРАЖЕННЯ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ВИСВІТЛЕННЯ НОВИН

У ХХ столітті вибухово-стрімкий розвиток нових медіа сприяв тому, що писемне мовлення поступово витіснялося мовою зображальною. А. Лісневська зазначила, що стійке сприйняття телевізійних новин людиною полягає у тому, щоб «побачити подію на власні очі, проаналізувати, зробити висновки, сформулювати свою точку зору на цю подію» [2, с. 9].

Після того, як зображення стало невід'ємною частиною висвітлення подій у новинах, основна частина редакторів та авторів почали супроводжувати свої тексти ілюстраціями. Х. Штьокль узагальнив основні переваги комунікації, доповненої зображеннями, і виявив, що при цьому відбуваються: безпосередній «доступ» до реальності, ефективно привернення уваги за допомогою зображень, швидке сприйняття та опрацювання зображення й емоційна участь та емоційний вплив за допомогою візуальної комунікації [4, с. 34].

Існує низка класифікацій, за якими зображення диференціюються за великою кількістю ознак. О. Є. Анісімова [1, с.15] пропонує таку класифікацію функцій зображення, серед них:

- 1) атрактивна (зображення має привертати увагу);
- 2) інформативна (зображення інформує);
- 3) експресивна (зображення впливає на почуття та емоції);
- 4) естетична (зображення реалізує задум автора).

Завданням атрактивної функції теленовин є приваблення якомога більшої кількості глядачів із використанням різних способів прагматичного спрямування. Хоча у новинах це вдається досить важко, експресивна функція допомагає висловлювати суб'єктивно-оцінне ставлення до того, про що йдеться. За естетичну функцію відповідає оформлення студії, цілісність картинки, фото або будь-якого іншого зображення. Інформативна функція досягається шляхом інформування та донесення до аудиторії певних подій та явищ.

У свою чергу, досліджуючи функціональну специфіку зображень, Сергеева Ю. М. та Уварова К. А. підкреслюють, що коли зображення поєднується з усним мовленням, важливим є «забезпечення принципу одномодальності» – повного збігу зображення та джерела звуку [3, с. 132]. Тобто, необхідно забезпечити синхронізацію джерел звуку та зображення.

Якщо виникне розрив між каналами, які подають інформацію, це сприятиме нерозумінню цілісного образу.

Тексти супроводжуються зображеннями, які є свого роду ілюстраціями до них. Тому і функція зображень досить однозначна: наочна ілюстрація.

Зображення виступають гарантією сказаного, адже рівень довіри реципієнтів необхідно заслужити, як і власну глядацьку аудиторію. Глядач вибудовує зв'язок між текстом та зображенням, декількома системами знаків, які тісно взаємодіють одна з одною.

Зважаючи на вищесказане, можна зробити висновок, що без візуального супроводу сприймається набагато менше інформації, ніж із ним. Зображення є засобом візуальної комунікації. Саме тому воно має величезну кількість функцій, за допомогою яких у новинах досягаються документальність та правдивість.

Література:

1. Анисимова О.Е. Лингвистика текста и межкультурная коммуникация (на материале креолизованных текстов): Учеб. пособие для студ. фак. иностр. яз. вузов. – М.: ТЕЗАРУС, 2013. – 121 с.

2. Лісневська А. Мистецтво телевізійного репортажу : навч.-метод. посіб. для студ. з напряму підготовки Кіно-, телемистецтво та Тележурналістика / А. Лісневська, Т. Коженівська ; Держ. закл. „Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченк. – Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2013. – 190 с.

3. Сергеева Ю.М., Уварова К. А. Поликодовый Текст: особенности построения и восприятия // Наука и школа. 2014. №4. С.128-134.

4. Stöckl H. Die Sprache im Bild – Das Bild in der Sprache. Zur Verknüpfung von Sprache und Bild im massenmedialen Text / Hartmut Stöckl. – Berlin, 2004. – 421 S.

РОЛЬ ЗАГОЛОВКІВ У ТЕКСТАХ ПУБЛІЦИСТИЧНОГО ДИСКУРСУ

Заголовки є важливим структурним елементом тексту, що містять фіксований набір функцій. До їх числа ми відносимо номінативну, інформативну, прагматичну, графічно-видільну та рекламну функції. Всі вони знаходяться в тісному взаємозв'язку один з одним і в залежності від цілей, які переслідує журналіст, як автор тексту, деякі з них, в першу чергу, інформативна, прагматична і рекламна функції, можуть висуватися на перший план. Ця особливість дозволяє говорити про домінування деяких із зазначених функцій, оскільки вони визначають жанрову своєрідність публіцистичного тексту.

Номінативна функція заголовків виступає в ролі онтологічної, тобто вихідної функції, яка є обов'язковою для всіх заголовків і реалізується в тому, що заголовок є першим елементом тексту та ідентифікує його. Саме тому заголовок вважається «ім'ям» публіцистичного матеріалу. Завдяки номінативній функції ми можемо відрізнити заголовки новинних текстів від інших структурних одиниць газети, наприклад, оголошень або реклами. Однак вона не пов'язана з використанням чітких синтаксичних моделей, що дозволяє нам говорити про універсальність даної функції. Таким чином, номінативну функцію слід вважати основною серед функцій заголовків німецькомовних текстів, так як вона властива всім структурним типам заголовків.

Серед усіх функцій заголовка, саме інформативну, більшість дослідників називають основною. Інформативна функція заголовка має здатність в стислому вигляді передати адресату основну інформацію про зміст тексту. Звісно ж, що саме цю функцію слід вважати домінуючою серед заголовків. Слід підкреслити, що ступінь інформативності безпосередньо залежить від жанрових особливостей тексту.

Під інформативністю заголовка мається на увазі те, наскільки повно в ньому відображені елементи смислової структури всього тексту, тобто дозволяє читачеві відповісти на основні питання (хто? що? де? коли? тощо). При цьому було б неправильно стверджувати, що дана характеристика безпосередньо залежить від кількості слів у заголовку, оскільки поряд з головною інформацією в заголовку може міститися і другорядна, що, безперечно, знижує його інформативність.

Прагматична функція полягає у здатності заголовка справити певний ефект на реципієнта (здивувати, спантеличити його), забезпечивши таким чином успішність всієї публікації. Прагматичну функцію слід розуміти, як здатність заголовка бути виразним і привабливим для читача. Прагматична функція також нерідко супроводжується використанням в заголовку гри слів, що містить негативну або позитивну оцінку.

Аналізуючи заголовкові компоненти, доречно звернути увагу, що співвіднесеність із текстом твору в назвах варіюється від століття до століття в бік зниження інформативності заголовка та підвищення його образності й алюзивності. Проте простежується певна пропорційність: чим більше виражена інформативна функція, тим менше виражена атрактивна функція заголовка та, відповідно, навпаки [1].

Рекламна та прагматичної функція заголовка тісно пов'язані між собою, вона визначається прагненням журналіста налаштувати адресата на певне сприйняття публіцистичного тексту, привернути увагу читача, зацікавити його. Крім того, реалізація рекламної функції сприяє створенню особливих синтаксичних конструкцій, наприклад: заголовки у формі питання, поставленого безпосередньо до читача, заголовки у формі риторичного запитання, у формі обірваного речення [2].

Графічно-видільна функція пов'язана з формальним планом заголовка. Форма заголовка активізує мимовільну увагу. Заголовок виокремлює текст у навколишньому оточенні, він є тією межею, що ділить простір на дотекстовий і текстовий. На відміну від інших функцій, для реалізації графічно-видільної використовують винятково невербальні засоби: розмір, тип і колір кеглю, гарнітура, особливе розташування, інші графічні засоби. Ці характеристики заголовка формуються залежно від візуального сприйняття.

Реалізація функцій заголовків залежить від трьох учасників спілкування: автора, тексту й читача. Уклавши певну інформацію про текст і запропонувавши його читачеві, автор завершує на цьому роботу над ним, робота читача над заголовком тільки починається, її не можна лімітувати, читач повертатиметься до неї безкінечно, тобто завершеність цього процесу не передбачена. Для автора заголовки умовно сталий, натомість для читача – змінний. Читач об'єктивно не може втрутитися в авторський твір, проте він пропускає заголовки крізь свою свідомість, зіставляє з текстом (власним сприйняттям тексту), нашаровує фонові знання й формує своє бачення заголовка [3].

Отже, спектр функцій, виконуваних заголовком, досить широкий, проте основною функцією заголовка є інформативна функція, так як вона

пов'язана з сутністю будь-якого тексту – передачею реципієнту основної інформації. Реалізація даної функції безпосередньо залежить від вибору журналістом певної синтаксичної моделі заголовка.

Література:

1. Рижкова С. В. Роль та функції заголовку в художніх творах (на матеріалах англійської та німецької художньої літератури) / С. В. Рижкова. // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2014. – №10. – С. 38–40.
2. Святчик К. В. Структура та функції заголовків англійських текстів / К. В. Святчик. // Хмельницький національний університет. – 2004. – С. 93–94.
3. Юлдашева Л. П. Функції заголовків / Л. П. Юлдашева. // Web of Scholar. – 2018. – С. 70–74.

SURVEY OF MODERN MACHINE TRANSLATION SYSTEMS

Online translation of texts has become extremely popular in recent years due to the emergence of numerous machine translation programs and other translation tools.

When we talk about machine translation systems we mean translation applications or online services that use special technologies to translate huge arrays of text from a ‘source’ language into the ‘target’ language and vice versa. Traditionally there are usually two main methods of machine translation. The one is presented as a set of linguistic rules and is called Rule-Based Machine Translation (RBMT). The second method, Statistical Machine Translation (SMT), is based on statistical models created by analysing collections of bilingual parallel texts. The basic principle of this method is the translation by analogy. The following machine translation systems are generally considered to be the most popular ones.

Google Translate At present Google Translate is one of the best free machine translation services. It was launched in April 2006 and was initially just a statistical machine translation service. The statistical method uses the analyses of bilingual text corpora (source and target languages) and generates statistical models that convert words or text from one language to another. During the translation process the system looks for the best option from its vast translations database into multiple languages to collect language data and to choose the best translation for the requested word. The match proposed by the system, becomes a statistical model that is applied when translating new words or texts. The application translates the requested foreign texts first into English before translating them into the requested language. Currently Google Translate supports 109 languages at various levels.

In 2017 Google introduced a Neural Machine Translation (NMT) model for translation between 12 language pairs. Google has now begun to use multilingual neural machine translation which processes 103 languages. As a result the translation accuracy has dramatically improved and Google Translate began to provide much more exact translations than ever before.

Microsoft Bing Translator. Microsoft Bing Translator is a machine translation cloud service provided by Microsoft. It uses mainly two text translation technologies: Statistical Machine Translation (SMT) and Neural

Machine Translation (NMT). NMT was launched in 2007 and provides free translation of text and speech.. Currently it supports 69 languages and 11 speech translation systems. At present Microsoft Translator uses neural machine translation to improve translation speed and quality.

MyMemory. MyMemory is the world’s largest Translation Memory It functions as a linguistic search engine and uses the SMT method. Its multilingual memories have been created by collecting official parallel texts from the EU and the UN as well as from other sources. It uses translation memories extracted from corpora, glossaries and data from the web. It also invites users to contribute additional translation memories and uses memories of individual translators to edit existing materials. Besides, it gives its users the ability to search for translated terms and segments using its resources.

PROMT. It is a machine translation system that has started as a Rule-Based Machine Translation system (RBMT). In 2010 it provided a Hybrid translation technology which is a combination of the two types of machine translation – RBMT and SMT. The system uses neural algorithms to pre-analyze texts. Based on this analysis it decides which method is best suited for each particular text.

Table 1. Translations provided by different machine translation systems

English Text	Human Translator	Google Translate	MyMemory	PROMT	Microsoft Bing Translator
1. The doctor was able to effect a cure	Лікар зміг вилікувати хворого	Лікар зміг здійснити лікування.	Лікар зміг здійснити лікування	Доктор зміг справити лікування	Лікар зміг ефект вилікувати
2. Let sleeping dogs lie	Не буди лихо, пока воно тихо	Нехай сплячі собаки лежать	Не буди лихо, пока спить тихо	Уникнути неприємних запитань	Нехай спляча ляпси
3. The cure was effected	Хворого було вилікувано	Лікування було здійснено	Лікування було здійснено	Лікування було вироблено	Лікування здійснено
4. He was seen to have entered the room	Бачили, як він увійшов до кімнати	Його бачили, що він увійшов до кімнати	Його бачили, що він увійшов до кімнати	Він, як помічалось, увійшов до кімнати	Він бачив, щоб увійшов в кімнату

Endid table 1.

5. In a pinch it can be used as a weapon	В край- ньому випадку це можна викорис- товувати як зброю	В щіпці його можна використо- вувати як зброю	В щіпці його можна використо- вувати як зброю	У підви- щенні це може використо- вуватись в якості зброї	В крайньому випадку його можна використо- вувати як зброю
6. To err is human	Людині властиво поми- лятися	Помиля- тись – це людина	Помилятися – це людина	Допускати помилку людське	Щоб поми- лятися це людина

Table1 gives some examples of translations generated by different MT systems. Examples show that in most cases different machine translation systems yield varying results in terms of accuracy and understandability. Their translation remains far from perfect and obviously requires post editing by a human translator.

Література:

1. Chiang D.A Hierarchical Phrase-Based Model for Statistical Machine Translation// D. Chiang. – Proceedings of the Association for Computational Linguistics. 2005. – <<http://www.aclweb.org/anthology/P/P05/P05-1033>>
2. Poibeau T, Machine Translation/ T. Poibeau // The MIT Press Essential Knowledge series. – 2017. – P. 22-296.

Б. І. Шуневич
професор, доктор педагогічних наук
Львівський національний аграрний університет

ВАРІАНТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В УМОВАХ ВЕСНЯНОГО КАРАНТИНУ 2020 РОКУ

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України № 211 від 11.03.2020 р., Листа Міністерства освіти і науки України № 1/9-154 від 11.03.2020 р. про заходи щодо запобігання епідемії корона вірусної інфекції, у всіх навчальних закладах України запроваджений тринадцятиденний карантин з 12 березня 2020 року.

Аналогічні заходи запроваджені також у закордонних освітніх закладах Європи, наприклад, у Краківському сільськогосподарському університеті імені Гуго Коллонтая [1] карантин буде тривати з 12 до 27 березня 2020 р.

Навчальні заклади зобов'язані забезпечити умови для самостійного вивчення здобувачами освіти матеріалу дисциплін навчального плану протягом цього періоду часу з використанням технологій дистанційного навчання (ДН). Подібні ситуації використання дистанційного навчання в українських закладах загальної освіти описані, наприклад, у статті [3].

Мета доповіді – запропонувати варіанти організації дистанційних занять з іноземних мов з використанням сучасних комп'ютерних технологій в умовах карантину на прикладі навчання студентів Львівського національного аграрного університету.

В Україні, поки що, немає навчальних закладів, які навчають дистанційно з усіх напрямів підготовки. Заклади, які вже встигли створити дистанційні курси з всіх чи частини дисциплін з якихось напрямів підготовки учнів, студентів, організували дистанційне навчання в Україні і за кордоном можуть також працювати дистанційно з учнями і студентами денної форми навчання під час оголошення карантину.

Перші спроби переходу повністю на дистанційну форму навчання серед вищих закладах освіти вже випробовували Київський національний університет імені Тараса Шевченка і Національний університет «Львівська політехніка» у січні 2018 р.

Складніше організувати ДН в освітніх закладах, в яких, поки що, з різних причин дистанційні курси не створені або знаходяться у процесі створення. У таких випадках, на нашу думку, варіантами ДН під час карантину, крім відправлення студентам електронних варіантів лекцій,

практичних занять та ін., може бути робота зі студентами на основі навчальних посібників та інших матеріалів і вебінарів для обговорення цих матеріалів у режимі відеоконференц-зв'язку, наприклад, із використанням зовнішньої платформи для відеоконференцій Zoom [7] у вільному доступі, Viber, звичайного телефону, електронної бесіди (chat), а також використання навчальних матеріалів з окремих дисциплін або напрямів підготовки, які розміщені на платформах масових відкритих онлайн-курсів (МВОК) – англ. MOOC (massive open online courses) та повністю або частково відповідають навчальним матеріалам, які ми пропонуємо студентам під час лекцій і практичних занять. Для вивчення іноземних мов популярною закордонною платформою таких курсів в Україні є: Coursera [4], а також українські онлайн-платформи Прометеус [2], Lingva.Skills [5] та ін.

Дистанційні курси з іноземних мов у Львівському національному аграрному університеті знаходяться у процесі створення, у зв'язку з переходом на нові навчальні матеріали.

Для організації дистанційного навчання нами вибрані найпростіші засоби зв'язку зі студентами університету, наприклад, завдання для роботи під час три тижневого карантину розіслані нами е-поштою старостам груп, які передали цю інформацію студентам за допомогою е-пошти або Viber. Списки матеріалів для вивчення також знаходяться на веб-сторінці університету. Всі студенти мають можливість постійно спілкуватися з викладачем за допомогою телефона у звуковому або плюс відео (Viber) режимах, е-пошти під час першого півтора тижневого періоду карантину; друга половина карантину присвячена активізації лексики і граматичного матеріалу за допомогою монологів (читання і переказ письмових і звукових текстів), аудіо і відео діалогів між студентами, студентами і викладачем за допомогою відеоконференц-зв'язку Zoom, відповідно до завдань занять протягом трьох тижнів, наприклад, передбачених у посібнику Solutions, pre-intermediate [6] для студентів всіх перших курсів ЛНАУ. Матеріали монологів та аудіо і відео контактів викладача і студентів записані у формі аудіо або відео файлів і відправлені викладачу на е-пошту, через Вайбер або знаходяться на платформі Zoom. Викладач вибірково в аудіо або відео режимі опитує студентів та коментує отримані ними оцінки. Самостійна робота студентів завершується електронним тестуванням на основі опрацьованих ними матеріалів у кінці тритижневого карантину.

У січні 2020 р. студентам запропоновано працювати з онлайн-курсами платформ Lingva.Skills, Прометеус і Coursera як додатковими матеріалами до згаданих вище навчальних посібників для підготовки до здачі ЗНО для вступу у магістратуру.

Література:

1. Веб-сторінка Краківського сільськогосподарського університету. URL: <https://en.urk.edu.pl/>
2. Прометеус. URL: <https://prometheus.org.ua/>
3. Шуневич Б. Підготовка майбутніх вчителів іноземних мов до впровадження нових технологій навчання в загальноосвітній школі // Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету. Серія Філологічні науки. – Кіровоград: Вид-во КДПУ, 2011. – № 96(2). – С. 37-44.
4. Coursera. URL: <https://www.coursera.org/>
5. Lingva.Skills. URL: <https://lingva.ua/>
6. Solutions, Pre-Intermediate, Third Edition. URL: file:///E:/Solutions.%20Pre-int/127_1-%20Solutions%20Pre-Intermediate.%20Student's%20Book_2017,%203rd%20-142p.pdf
7. Zoom. URL: <https://zoom.us/support/download>.

L. Zhygzhytova
*National Technical University of Ukraine
«Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»*

O. Kovalenko
*National Technical University of Ukraine
«Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»*

STUDYING ENGLISH VIA INFORMATION TECHNOLOGIES

The XXI century has become the century of Information Technologies, that have a great influence on different spheres of our life in general and on the field of education in particular. It has become the question of urgent necessity to create the educational environment, based on the Cutting Edge Technologies, which would be able to meet the demands and challenges of modern society, promote the informational awareness of all participants of the educational process and to create their professional competences.

Many Higher educational establishments have been employing new trends and achievements of Information Technologies into their educational activities to implement the strategy of education modernization in our life. With the help of the latest technologies the process of learning of children at schools and students at the Universities have become faster, easier, more interesting, exciting and even sometimes challenging. The usage of Information Technologies in the process of studying is very essential for learning foreign languages in general and English in particular, as the language of international communication. Multimedia applications in education help to combine studying with entertainment, thus, stimulating motivation, creating positive atmosphere and enhancing comprehension. Modern achievements in Information Technologies enables teachers and their students to interact not only in the classroom environment, but to maintain the process of communication via distance learning. There are a lot of Internet communication tools, that provide our students with new possibilities and give them access to the latest trends in e-learning. These Web-based technologies are the following: mobile learning (iPods, cell phones, iPhones), blogs, e-mails, online quizzes and tests, instant messenger, internet telephone Skype, teleconferences, etc. One of the earliest and simplest communication tools, that had been broadly used long before the Internet appeared, is e-mail, the most commonly used Internet application. If a teacher and his students have a single e-mail account they can practice e-mail assisted language activities. Teachers can use the beneficial possibilities of web-sites with such accounts as G-mail, Yahoo, Hotmail, etc. Next form

of enhancing motivation to communication in English is blogging, which can perform the function as on-line individual magazine, especially when they support uploading and linking of files. Communication with the help of this tool makes students more responsible and thoughtful as they realise the presence of real audience and they can also improve their writing and reading skills. Online tests and quizzes allow teachers not to type, print out and bring to the classroom a lot of copies of the tasks anymore, but with the help of a special test software they can make up the interactive tasks on the web platform. Students have to choose the correct option by clicking on a button, and they can get their results just after the test session. Another useful application in language learning, that gives students the opportunity to develop speaking skills by communicating, for example, with native speakers and comparing their pronunciation with their own, is Skype. This tool can be also used in interaction between a teacher and his students, and no additional payment is required, just to pay for the Internet connection. Next it should be mentioned one more web-based communication tool, that helps student to create, organize and send texts, photos, audio and video files to their teachers and friends, and this device is iPod. It enables students to improve their listening skills, to have practice in vocabulary building, in mastering grammar and presenting their working results. But the most popular communication tool among students is a mobile phone, which, except its main function of a telephone to provide connection for speaking, helps them to get new information by surfing the net, to have an access to different textbooks, grammar books and dictionaries by downloading them, and to have a great number of another services due to numerous embedded applications.

Thus, the possibilities of Information Technologies are endless and indeed very helpful and useful in different spheres of our life, especially in education. Every day a lot of new devices with updated applications are being launched on the consumption market and our task is to apply them efficiently and properly and make the best of those opportunities which they give us on our way of creating students' academic confidence and professional skills.

Literature:

1. Sarica G.N., Cavus N. (2009). New trends in 21st Century English learning. *Procedia Social and Behavioral Sciences* 1, 439 – 445p. Retrieved from www.sciencedirect.com.

Зміст

A. Lange ÜBERWINDUNG TYPISCHER SPRACHLICHER SCHWIERIGKEITEN BEIM ERLERNEN DER DEUTSCHEN SPRACHE DURCH INDIVIDUELLE SPRACHLERNBERATUNG	3
T.B. Бадер ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ З НІМЕЦЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ	10
I. Baklan, M. Tsyhanenko AUSWAHL DER ÜBERSETZUNGSMETHODE BEI DER WIEDERGABE VON NEOLOGISMEN IN PRAGMATISCHER HINSICHT	13
Н. П. Башук ПАРЕМІЇ З ОРНІТОНИМАМИ В НІМЕЦЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВНИХ КАРТИНАХ СВІТУ	16
O. Bezzubova ÜBER DEN BEGRIFF „LÜGENPRESSE“	19
V. Bilytska KOMPETENZEN IM HÖR-SEHVERSTEHEN	21
О. І. Бондаренко СКОРОЧЕННЯ (АБРЕВІАТУРИ) В НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ТА ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТАХ	23
I. A. Гаман КОНТЕКСТУАЛЬНІ КРИТЕРІЇ АНАЛІЗУ ТЕКСТУ	25
I. M. Дабагян, Л. І. Павловська КОМУНІКАТИВНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕРЕКЛАДАЧА В РЕАЛЬНОМУ ТА ВІРТУАЛЬНОМУ ПРОСТОРІ	28
O. Demydenko, I. Tikan, M. A. Candel-Mora, M. L. Carrió-Pastor, R. Casañ-Pitarch TELECOLLABORATIVE PROJECT WORKS FOR LANGUAGE LEARNING AND INTERCULTURAL COMPETENCE	30
О. В. Дзикович АКТУАЛІЗАЦІЯ ТА НЕОЛОГІЗАЦІЯ ЛЕКСИЧНОГО СКЛАДУ ПІД ЧАС «КОРОНА-КРИЗИ»	33

Л. С. Івашкевич ПОСТРЕДАГУВАННЯ, ЛОКАЛІЗАЦІЯ, ТРАНСКРЕАЦІЯ... ЩО ДАЛІ?	36
О. В. Іщенко СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ АВТЕНТИЧНИХ АУДІОВІЗУАЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	39
О. Khomenko PECULARITIES OF BUSINESS ENGLISH AT UNIVERSITIES.....	42
І. Г. Козубська МІЖТЕКСТОВІ ЗВ'ЯЗКИ В НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ СТАТТЯХ	44
О. Г. Корбут ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ОДНОГО З ЕФЕКТИВНИХ ЗАСОБІВ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	46
V. Kotvytska, O. Lazebna ZUR NEUBILDUNG VON ZUSAMMENSETZUNGEN IN DER DEUTSCHEN SPRACHE.....	49
П. В. Кривуля, К. Я. Сафонова НЕВПЕВНЕНІСТЬ У СЕРЕДНІХ ЗНАЧЕННЯХ ПРОФІЛЮ НАЛЕЖНОЇ КОНОТАЦІЇ ТЕРМІНІВ ЗА ВИКОРИСТАННЯМ МЕТОДУ «ПУНКТ»	52
Т. В. Луньова ПРОГРАМНЕ ВИСЛОВЛЮВАННЯ ХУДОЖНИКА В ЕКФРАСТИЧНОМУ ПРОСТОРІ СУЧАСНИХ АНГЛОМОВНИХ ЕСЕ ПРО ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО: ЛІНГВОКОГНІТИВНИЙ АНАЛІЗ	55
О. П. Миронова СТРУКТУРНА ХАРАКТЕРИСТИКА КОМПАРАТИВНИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	57
Н. О. Моїсєєва, Н. О. Дубіна КАЛАМБУР ЯК РІЗНОВИД МОВНОЇ ГРИ У ПОЛІТИЧНИХ ТЕКСТАХ: ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ	60
А. Нурадутка, О. Lakiychuk MULTIMODAL APPROACH TO INVESTIGATING LANGUAGE IN BRITISH AND AMERICAN PSYCHOLOGY BLOGS.....	63

З. П. Овчаренко ТЕКСТОТВІРНІ ФУНКЦІЇ СИНОНІМІВ	65
Л. В. Олійник СПЕЦИФІКА СЛОВОТВОРУ НІМЕЦЬКОМОВНОГО МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ	68
Н. І. Тарасюк ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМИ GOOGLE CLASSROOM ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ	71
Д. С. Томашина СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНОЛОГІЇ В НІМЕЦЬКИХ ТЕКСТАХ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕМАТИКИ	74
О. О. Туришева АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ОЧИМА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	77
О. Ю. Чайковська ЗОБРАЖЕННЯ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ВИСВІТЛЕННЯ НОВИН	80
З. В. Чепурна РОЛЬ ЗАГОЛОВКІВ У ТЕКСТАХ ПУБЛІЦИСТИЧНОГО ДИСКУРСУ	82
О. М. Шевченко SURVEY OF MODERN MACHINE TRANSLATION SYSTEMS	85
Б. І. Шуневич ВАРІАНТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В УМОВАХ ВЕСНЯНОГО КАРАНТИНУ 2020 РОКУ	88
L. Zhygzhytova, O. Kovalenko STUDYING ENGLISH VIA INFORMATION TECHNOLOGIES	91

Наукове видання

**Взаємодія одиниць мови і мовлення:
комунікативно-когнітивний, соціокультурний, перекладознавчий
і методичний аспекти**

**Interaction of Language Units:
Communicative and Cognitive, Sociocultural, Translation
and Methodological Approaches**

**Матеріали
VII Міжнародної науково-практичної конференції
22 квітня 2020 р.**

Збірник матеріалів

*За редакцією авторів
Комп'ютерне верстання А. Мушницького*

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Свідоцтво про державну реєстрацію: серія ДК № 5354 від 25.05.2017 р.,
просп. Перемоги, 37
Київ, 03056

Темплан 2020 р., поз. 3-3-003

Підп. до друку 10.04.2020. Формат 60×84¹/₁₆. Папір офс.
Гарнітура Times New Roman.
Спосіб друку – ризографічний. Ум. друк. арк. 5,58. Обл.-вид. арк. 9,47. Наклад 45 пр.
Зам. № 20-038.

Видавництво «Політехніка», КПІ ім. Ігоря Сікорського
вул. Політехнічна, 14, корп. 15
Київ, 03056
тел. (044) 204-81-78